

2022

HÅLLBARHETSRAPPORT

Kristinehamns
kommun

NULÄGESANALYS
UTIFRÅN AGENDA 2030

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	3
Syfte och målgrupp	3
Metod och genomförande	4
Agenda 2030 – Vår tids viktigaste att göra-lista	6
Sverige och Agenda 2030	6
Summering – Nuläge i Kristinehamns kommun	9
Övergripande status i förhållande till Agenda 2030	11
MÅL 1 - Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt	13
MÅL 2 - Avskaffa hunger	15
MÅL 3- Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande	17
MÅL 4 - Utbildning av god kvalitet och livslångt lärande för alla	20
MÅL 5 - Jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt	23
MÅL 6 - Tillgång till rent vatten och sanitet för alla	26
MÅL 7 - Tillgång till ren och hållbar energi för alla	28
MÅL 8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	31
MÅL 9 - Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	35
MÅL 10 - Minskad ojämlikhet	38
MÅL 11 - Hållbara, resilienta städer och samhällen	40
MÅL 12 - Hållbara konsumtions- och produktionsmönster	42
MÅL 13 - Bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser	45
MÅL 14 - Bevarande och nyttjande av hav och marina resurser	48
MÅL 15 - Ekosystem och biologisk mångfald	50
MÅL 16 - Främja fredliga och inkluderande samhällen	52
MÅL 17 - Stärka genomförande och globalt partnerskap	55
Referenser	57

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Inledning

Du läser Kristinehamns kommuns första hållbarhetsrapport. Den är en nulägesbild av Kristinehamns kommuns utveckling inom Agenda 2030 och de 17 globala målen. Rapporten har fokus både på platsen Kristinehamns kommun och organisationen Kristinehamns kommun.

Ambitionen är att rapporten ska vara relevant för en bred målgrupp och fånga en bred bild av alla de områden som är centrala för ett Kristinehamn som utvecklas i en hållbar riktning. Rapporten syftar till att utgöra ett av flera planeringsunderlag för kommunens verksamheter men kan också användas som allmänt kunskapsunderlag av den som finner nytta av innehållet.

För att uppnå målen i Agenda 2030 krävs samverkan både inom kommunorganisationen och med externa aktörer. Engagemang behövs från förtroendevalda och medarbetare i Kristinehamns kommun samt andra aktörer i samhället som invånare, näringslivet och civilsamhället för ökad samverkan, dialog och innovation.

Syfte och målgrupp

Årets hållbarhetsrapport syftar till att redovisa en nulägesbild av Kristinehamns kommuns utveckling inom samtliga 17 globala mål. Rapporten ska vara relevant för en bred målgrupp och som sådan kunna tjäna både som ett av flera besluts- och planeringsunderlag, som underlag i dialoger mellan förvaltningar eller som allmänt kunskapsunderlag.

På bilden synliggörs hur Kristinehamns kommun är organiserad.

Metod och genomförande

Hållbarhetsrapporten har tagits fram under hösten 2022 inom ramen för hållbarhetsgruppens arbete i Kristinehamns kommun och med konsultstöd av Bright Planet AB. Hållbarhetsrapporten bygger på kvantitativa och kvalitativ data som ger en deskriptiv bild av läget och utvecklingen inom respektive globalt mål.

Kvantitativ datainsamling

Som stöd för att beskriva kommunens nuläge har kvantitativ information och data hämtats från databasen Kolada¹, Sveriges genomförande av Agenda 2030² och andra källor (se referenslista för källhänvisning). Den sista inhämtningen av kvantitativ data genomfördes den 16 november 2022.

Det är viktigt att poängtera att de statistiska analyser som görs i rapporten visar vissa statistiska samband och inte orsaks-samband. För att klarlägga orsak och verkan krävs fördjupande analyser tillsammans med kommunens verksamheter och andra aktörer. Det kan även finnas luckor i informationen på grund av avgränsning i resurser och tid.

Likaså är det värt att betona att orsakerna till utfallet av ett nyckeltal inom ett mål kan gå att hitta under andra mål. Till exempel finns kopplingar mellan mål 1 (Ingen fattigdom), mål 4 (God utbildning för alla) och mål 8 (Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt). Jämställdhet och jämlikhet (mål 5 och 10) påverkar också utfallet inom resterande femton globala mål och vice versa. Detta visar på vikten av att se Agenda 2030 och de globala målen som en helhet med delar som är ömsesidigt beroende av varandra. Det är även värt att nämna att hållbar utveckling är komplext. Denna rapport bygger på en uppföljning och nulägesbeskrivning av utvecklingen mot hållbarhet utifrån utvalda nyckeltal. Det innebär att rapporten inte bör läsas med en förväntan om en heltäckande bild av Kristinehamns väg mot att nå upp till de globala målen.

Flera av de nyckeltal som redovisas i rapporten bygger även på data från olika enkätundersökningar. Med sådan data följer alltid en osäkerhet om de som svarar på enkäten är representativa för en specifik befolkningsgrupp. Dessa resultat bör därför tolkas med viss försiktighet.

När så är möjligt jämförs resultaten för Kristinehamns kommun i relation till genomsnittet för Riket samt i relation till andra kommuner. Jämförelsen Riket är ett mått som motsvarar hur något är för en genomsnittlig invånare (brukare/patient/elev) i Sverige. I riksmedelvärdet väger varje kommun olika tungt beroende på att man har olika många invånare, brukare, patienter och så vidare. I tabellerna presenteras data för riket för år 2021, där data finns tillgängligt. Färgerna rött, gult och grönt i tabellerna visar hur ett resultat ligger till jämfört med andra kommuner. För varje nyckeltal rangordnas alla kommuner efter sina resultat;

- **Grönt indikerar de 25 procent bästa resultaten**
- **Rött indikerar de 25 procent sämsta resultaten**
- **Gult indikerar de 50 procent av resultaten som är i mitten**

Värt att tänka på är att färgsättningen enbart visar om resultatet är bra eller dåligt i jämförelse med andra kommuner, inte i relation till genomsnittet för Riket eller de globala målen.

Kvalitativ datainsamling

Hållbarhetsrapporteringen omfattar också kvalitativ information i form av beskrivningar av det arbete som bedrivs i kommunen. Denna information har samlats in av kommunens hållbarhetsgrupp med deltagare från kommunens förvaltningar:

- Kulturförvaltningen
- Miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen
- Skolförvaltningen
- Kommunledningsförvaltningen
- Arbete, kompetens och välfärdsförvaltningen
- Stöd, vård och omsorgsförvaltningen
- Tekniska förvaltningen

Samtliga informationslämnare har beretts tillfälle att sakgranska rapporten, vilket innebär att den kvalitativa fakta som rapporten hänvisar till är kvalitetssäkrade av de som lämnat in informationen.

1. Kolada är en öppen och kostnadsfri databas som ger möjligheter till jämförelser och analys i kommunkoncern. Databasen tillhandahålls av Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). RKA är en ideell förening som bildats i samarbete mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner. Tillgänglig: <https://www.kolada.se/>

2. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/contentassets/9dfa88d8317f441189ba368ef4d506ae/sveriges-genomforande-av-agenda-2030-skr-202122247.pdf>

I rapporten redovisas kvalitativ information bland annat under avsnittet ”Några goda exempel som bidrar till målet”. Vi tror på det goda exemplet – under avsnittet går det att ta del av några av de många bra saker som kommunen gör i sina verksamheter och tillsammans med andra aktörer som bidrar till målet. Avsnittet är tänkt att inspirera till fortsatt arbete och väcka nya idéer, däremot är avsnittet inte heltäckande för allt som kommunen gör eller representera alla verksamheters arbete utan är ett urval av exempel.

Status i relation till målen

Bright Planet AB har, kopplat till uppföljningen av de globala målen, även gjort en summering med tillhörande status för Kristinehamns kommun i relation till målen. Denna status beskrivs med hjälp av skalan *betydande utmaning, utmaning, neutral status och god status* samt utgår från följande fyra bedömningspunkter:

- Nationell status, det vill säga hur Sverige ligger till kopplat till Agenda 2030 och de globala målen.
- De utvalda nyckeltalen som redovisas i statistiktabellerna och utvecklingen inom dessa under tidsspannet (5 år).
- Kvalitativa beskrivningar av kommunen och det arbete som bedrivs i kommunens verksamheter.
- Övergripande aspekter som är viktiga för hållbar utveckling.

Statusen kopplat till varje globalt mål är en vägledning inom vilka områden Kristinehamns kommun har utmaningar och möjligheter samt kommunens läge i förhållande till de globala målen. Statusen är satt som ett sätt att synliggöra kommunens styrkor och utvecklingsmöjligheter men kommunens nämnder, förvaltningar och verksamheter bör göra egna analyser av styrkor och utvecklingsmöjligheter.

Agenda 2030 – Vår tids viktigaste att göra-lista

Agenda 2030 är den mest ambitiösa överenskommelsen för hållbar utveckling som världens ledare någonsin har antagit. Den kan kallas världens viktigaste Att göra-lista och omfattar sjutton globala mål som ska uppnås till år 2030. Agenda 2030 antogs av FN:s 193 medlemsländer den 25 september 2015. Under de sjutton globala målen finns också 169 delmål och drygt 230 globala indikatorer för hur arbetet ska genomföras och följas upp.³ Tillsammans ska målen leda till att medlemsländerna löser fyra globala utmaningar: att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen.

Tre viktiga principer i arbetet med att genomföra agendan är att:

- Agendan är universell - det innebär att den vänder sig till alla världens länder, och alla länder har ett gemensamt ansvar för genomförandet
- Målen är integrerade och odelbara - framgång krävs inom alla områden för att målen ska kunna uppnås
- Ingen ska lämnas utanför - genomförandet av agendan måste ske med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar

Förutom att uppmana till att lösa stora problem tillsammans, uppmanar agendan till att ifrågasätta de sätt sett till hur olika frågor hanteras idag. I rapporten *Come On!* från 2018 konstaterar till exempel Anders Wijkman, ordförande för sammanslutningen Romklubben⁴ att om världens länder arbetar med samma typ av effektiviseringar som hittills gjorts inom agendans mål 1–12, som berör sociala och ekonomiska aspekter, så kommer målluppfyllnelse för mål 13–15 aldrig nås; det vill säga att rädda den biologiska mångfalden i vatten och på land samt bekämpa klimatförändringarna. Alla behöver alltså börja ompröva sina sätt att utveckla och bedriva verksamheter på samt hitta nya vägar och lösningar. Det är ett gemensamt ansvar.

Sverige och Agenda 2030

Enligt Agenda 2030-rankningen "Sustainable Development Report"⁵, som genomförs av Bertelsmann Stiftung och Cambridge University Press, bedöms Sverige ha rört sig framåt i arbetet med Agenda 2030, från en målluppfyllnad på 84,72 procent år 2019 till 85,2 procent år 2022 (se figur 2). Det senaste resultatet är dock en liten tillbakagång från 2021, då Sveriges resultat var 85,61 procent. Glädjande är att inga trendpilar pekar nedåt, även om utvecklingen har stagnerat inom att bekämpa klimatförändringarna samt att bevara hav och marina resurser.

Figur 2: Sveriges status i förhållande till Agenda 2030. Hämtad från Sustainable Development Report, 2022

3. Globala målen (2022). Tillgänglig: www.globalamalen.se

4. The Club of Rome är en internationell informell sammanslutning som engagerar sig i internationella politiska frågor. Tillgänglig: www.clubofrome.org/.

5. Sustainable Development Solutions Network (2022). 2022 Sustainable development report. Tillgänglig: <https://resources.unsdsn.org/2022-sustainable-development-report>

Såväl pandemin som invasionen av Ukraina har medfört att många av de framsteg som uppnåtts i arbetet med agendan har tryckts tillbaka eller försenats. I skrivelsen Sveriges genomförande av Agenda 2030⁶ står det: ”I december 2021 presenterade Sustainable Development Solutions Network (SDSN) sin årliga hållbarhetsrapport med fokus på de framsteg som europeiska länder gjort i genomförandet av Agenda 2030. Sverige hamnade på andra plats i rankningen efter Finland. Rapporten visar också att pandemin har slagit hårt mot genomförandet av Agenda 2030 på europeisk nivå. För första gången sedan agendan antogs är utvecklingen i Europa negativ.”

Den tidigare regeringen beslutade att Sverige ska vara ledande i genomförandet av agendan.⁷ Genomförandet innebär en successiv omställning av Sverige som modern och hållbar välfärdsstat, på hemmaplan och som del av det globala systemet. I början av 2021 pekade regeringen ut offentlig upphandling som ett viktigt verktyg för att nå FN:s globala mål för att skapa en hållbar värld till år 2030. I en debattartikel från den 4 augusti 2021 skriver de sex största miljöcertifieringsorganisationerna i Sverige så här: ”*Skälen till att den offentliga konsumtionen får stort fokus är två: För det första handlar det om stora volymer, 782 miljarder kronor (2018), skattemedel som ska användas för samhällets bästa. För det andra visar en internationell granskning att Sveriges största utmaningar med Agenda 2030 handlar om klimatåtgärder samt en hållbar konsumtion och produktion*”.⁸

Statistiska centralbyrån (SCB) har regeringens uppdrag att samordna utveckling, produktion och tillgängliggörande statistik för att följa upp Sveriges genomförande av agendan. Sammantaget visar de olika rapporterna från SCB att Sverige har ett gott utgångsläge och goda förutsättningar att nå de globala målen jämfört med många andra länder, men att flera utmaningar kvarstår. Dessa kan sammanfattas i tre övergripande punkter:⁹

1. Den ekonomiska och sociala ojämlikheten minskar inte.
2. Flera nationella miljömål uppnås inte.
3. Våld och kränkningar minskar inte och mobbing ökar bland unga.

I november 2020 publicerade SCB¹⁰ en lägesbild som fokuserade på agendans princip om att inte lämna någon utanför. Några av de viktigaste slutsatserna från rapporten:

- **Ojämlikhetens konsekvenser för barn.** Oroväckande tecken finns på en ökad segregation och stora skillnader mellan olika bostadsområden vad gäller ekonomi, skolresultat, boende och hälsa – inte minst hos barn med utländsk bakgrund.¹¹
- **Utsatthet och sårbarhet.** På en övergripande nivå kan personer med olika typer av funktionsnedsättningar, barn till personer i någon typ av utsatthet och utrikes födda från vissa delar av världen eller med kort vistelsetid i Sverige sägas vara särskilt sårbara för vissa typer av utsatthet som lämnar människor utanför i utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle. Kvinnor och flickor är i högre grad sårbara, särskilt när olika sårbarheter och utsattheter överlappar varandra.
- **Våld mot kvinnor.** En av orsakerna uppges vara brist på sociala nätverk och beroendeställning till gärningspersonen. Unga som lever i hedersrelaterade kontexter uppgår till mellan 7–20 procent beroende på hur frågorna ställs.
- **Ojämlikhet på arbetsmarknaden.** Den ekonomiska jämlikheten påverkas av anställningarnas utformning och konkurrensen, och det finns en högre andel av utrikes födda individer som är svagt etablerade på arbetsmarknaden jämfört med inrikes födda. En högre andel kvinnor än män har också tidsbegränsade anställningar. Personer med funktionsnedsättning och utrikes födda drabbas dessutom i högre grad av diskriminering.
- **Ojämlikhet i hälsa.** Det finns betydande hälsoskillnader i befolkningen, där utbildningsnivå är en av de viktiga bakomliggande faktorerna.¹² Detta gäller både fysisk och psykisk hälsa, där andelen flickor med besvär – oavsett familjens ekonomiska villkor – ligger 20 till 27 procentenheter högre än bland pojkar.

Den nya regeringen i Sverige har ännu inte, vid skrivandet av denna nulägesanalys, pekat ut specifika insats- eller prioriteringsområden utifrån de globala målen. Däremot har man uttalat att ambitionerna om att Sverige ska ha en ledande position i arbetet ligger fast.

6. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030. Tillgänglig: <https://data.riksdagen.se/fil/12222BE0-442E-41A7-8EDB-38B412EB58D9>

7. Regeringskansliet (2022). Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Tillgänglig: www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/

8. Temesghen H. et al. (2021). Debatt: Hållbara inköp nödvändigt för en hållbar värld. Gefle Dagblad. Tillgänglig: <https://www.gd.se/2021-08-04/debatt-hallbara-inkop-nodvandigt-for-en-hallbar-varld>

9. Regeringskansliet (2022). Sveriges genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rapporter/2021/06/2021---sveriges-genomforande-av-agenda-2030-for-hallbar-utveckling/>

10. Statistiska centralbyrån [SCB] (2020). Lämna ingen utanför Statistisk lägesbild av genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Tillgänglig: https://www.scb.se/contentassets/992b5ef6a28a451286cfff1672acea73/mil1303_2020a01_br_x41br2002.pdf

11. Statistiska centralbyrån [SCB] (2020). Uppväxtvillkor för barn med utländsk bakgrund. Demografiska rapporter 2020:3. Tillgänglig: https://www.scb.se/contentassets/ed22f1c0a03e4ee199bad44cc32162e01e0102_2020a01_br_be51br2003.pdf

12. SCB (2020). Lämna ingen utanför.

Parisavtalet

Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Kärnan i avtalet är att begränsa den globala uppvärmningen genom att minska utsläppen av växthusgaser.¹³ De viktigaste punkterna i avtalet är att hålla den globala uppvärmningen långt under två grader och sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. För att lyckas leva upp till ambitionerna i avtalet behöver våra utsläpp halveras till år 2030, vilket i praktiken innebär en utsläppsminskning motsvarande mellan 7–10 procent per år, varje år.

I IPCCs¹⁴ sjätte kunskapsrapport som publicerades i början av augusti 2021 slås fast att omfattningen på de förändringar i klimatsystemet som kan observeras idag saknar motstycke de senaste tusen, eller till och med hundratusentals åren. De mänskligt orsakade klimatförändringarna påverkar redan många väder och klimatextremer i alla områden jorden runt, och sambandet mellan observerade förändringar i väderextremer och hur de påverkas av mänsklig klimatpåverkan har stärkts sedan den förra kunskapsrapporten.¹⁵ Rapporten uppdaterades i april 2022¹⁶, då det också slogs fast att de politiska åtagandena som hittills gjorts inte räcker till för att vi ska kunna nå målet i Parisavtalet. Mer och kraftfullare åtgärder behöver därför vidtas.

The Green Deal – EU: s gröna giv

The Green Deal¹⁷ är EU:s nya tillväxtstrategi som skall transformera EU till ett rättvist och välmående samhälle utan net-toutsläpp av växthusgaser år 2050 och där ”ekonomisk tillväxt är frikopplad från utnyttjande av varor”. I december 2020 enades stats- och regeringscheferna om att minska utsläppen med minst 55 procent fram till år 2030, vilket även resulterat i en ny klimatlag. I denna lag ingår också att alla medlemsstater ska införa konkreta åtgärder för klimatanpassning samt strikta uppföljning av sitt klimatarbete. All nuvarande politik som är kopplad till klimatneutralitetsmålet kommer att ses över och vid behov revideras i linje med den ökade klimatambitionen, till exempel lagstiftning om utsläpp, förnybar energi & energieffektivitet. Dessutom ska alla subventioner till fossila bränslen avvecklas senast till år 2025.

“Fit for 55” ger direktiv om hur EU ska minska sina utsläpp

Under sommaren 2021 kom ”Fit for 55” som kompletterar klimatlagen och är ett lagstiftningspaket som ska säkerställa att EU verkligen lyckas minska koldioxidutsläppen med 55 procent till 2030¹⁸. Paketet innebär bland annat att det kommer sättas ett pris på koldioxid på viss import till EU, att vi ska nå klimatneutralitet inom markanvändning, skogsbruk och jordbruk senast år 2035 och skärpta krav på utsläpp från personbilar och lätta lastbilar. Det senare betyder bland annat att EU:s medlemsländer behöver skynda på utbyggnaden av laddnings- och tankstationer för laddning av elbilar och tankning av vätgas. Energieffektiviseringsdirektivet innebär att EU-ländernas årliga energisparkrav nästan fördubblas.

---

13. Naturvårdsverket (2022). *Parisavtalet*. Tillgänglig: www.naturvardsverket.se/parisavtalet

14. The Intergovernmental Panel on Climate Change [IPCC] är FN:s mellanstatliga klimatpanel. <https://www.ipcc.ch/>

15. SMHI (2022). *Huvudbudskap FN:s klimatpanels rapport 2021*. Tillgänglig: <https://www.smhi.se/klimat/ipcc/huvudbudskap-1.174301>

16. The Intergovernmental Panel on Climate Change [IPCC] (2022). *Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change*. Tillgänglig: <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/>

17. Europeiska rådet (2022). *Den europeiska gröna given*. Tillgänglig: <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/green-deal/>

18. Europeiska kommissionen (2022). *Europeiska gröna given – EU-kommissionen föreslår att ekonomin och samhället ställs om för att infria klimatambitionen*. Tillgänglig: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_21_3541

Summering – Nuläge i Kristinehamns kommun

Kommuner spelar en viktig roll i att uppnå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Många av kommuners grundläggande uppdrag såsom vård, skola, omsorg och samhällsplanering, är direkt eller indirekt kopplade till de globala målen. Kristinehamns kommun står inför flera utmaningar när det gäller att nå upp till målen, särskilt när det gäller socialt utanförskap och samhällsklyftor som påverkar mål 1, 5 och 10. Dessa problem kallas ofta för ”lömska problem” och är svåra att lösa på grund av sin komplexitet och de många olika faktorer som påverkar dem. För att lösa dem krävs ofta samarbete med aktörer från olika områden och användning av olika metoder och verktyg. Samarbeten och partnerskap som beskrivs i mål 17 är viktiga för att hitta nya lösningar.

Kommunen står också inför utmaningar när det gäller konsumtion och resursanvändning, som kan ha en betydande inverkan på miljön och hälsan. Kommunen är en stor upphandlare av varor och tjänster, samt som utbildare av barn och unga, vilket innebär både ett stort ansvar men också stora möjligheter att påverka och göra skillnad. Genom att främja hållbara livsstilar och affärsmodeller kan kommunen bidra till god folkhälsa, minska klimatavtrycket och resursanvändningen i samhället.

Trots att Kristinehamns kommun står inför flera utmaningar, finns det flera områden där kommunen har styrkor och bidrar till en positiv utveckling. Kommunens demokratiska strukturer är robusta, med högt valdeltagande och relativt god jämställdhet i den kommunala verksamheten. Kristinehamns kommun främjar fossilfri energiproduktion genom satsningar på vindkraftverk. Dessutom har kommunen en god tillgång till åker- och jordbruksmark med ekologisk status, vilket är viktigt för att säkra en hållbar livsmedelsförsörjning på lång sikt.

Sammanfattningsvis står Kristinehamns kommun inför flera utmaningar när det gäller att bidra till de globala hållbarhetsmålen, men det finns också goda möjligheter att göra en positiv skillnad. Genom samarbete och partnerskap samt att främja hållbara affärsmodeller och livsstilar, kan kommunen bidra till en hållbar framtid för invånarna och planeten.

Foto: Nina Simonen

Övergripande status i förhållande till Agenda 2030

Mål	Summering	Status
	Kristinehamns kommun har en relativt hög andel av befolkningen som är beroende av ekonomiskt bistånd och en relativt stor andel barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll, trots de insatser som görs. Bristen på resurser begränsar barnens möjligheter till delaktighet och utveckling, men också barnens känsla av samhörighet till samhället.	Betydande utmaning
	Precis som nationellt är utvecklingen med ökande fetma och övervikt hos befolkningen en utmaning för Kristinehamn. En annan utmaning för kommunen är att påverka en god utveckling och främja hälsosamma levnadsvanor genom att begränsa tillgången till ohälsosamma produkter, miljöer och aktiviteter. Däremot är tillgången till åker- och jordbruksmark samt ekologiskt odlad åkermark i kommunen god, vilket är en förutsättning för att säkerställa långsiktig tillgång till hållbar och närproducerad mat.	Utmaning
	Andelen invånare med bra självskattat hälsotillstånd är relativt god men något lägre än riket. Medellivslängden är relativt låg, antalet fallsador och förskrivning av antibiotika är relativt hög. Deltagartillfällen i idrottsföreningar bland barn och unga har minskat markant. Andelen invånare med gott psykiskt välbefinnande ligger under genomsnittet för riket. Idag pågår många insatser och aktiviteter som riktar sig till individens hälsa och utveckling, däremot finns behov av mer löpande uppföljning av dessa för att säkerställa att resurserna läggs på aktiviteter som ger bäst effekt.	Utmaning
	Den relativt höga andelen unga som är utan sysselsättning två år efter gymnasiet är en av Kristinehamns utmaningar. Likaså är andelen elever som är behöriga till yrkesprogram relativt låg. Här syns dock en svag positiv utveckling i statistiken. Det finns en genomgående skillnad mellan könen i majoriteten av den statistik som presenteras i nyckeltalen kopplade till mål 4 - till kvinnornas fördel och männens nackdel. Positivt är däremot att elever i högstadiet känner sig trygga i skolan, vilket i sig är en grundförutsättning för att lyckas med en positiv utveckling gällande kunskapsmålen.	Utmaning
	Antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor i nära relationer har nästan fördubblats sedan 2018. Den politiska ledningen i kommunen är, precis som nationellt, förhållandevis jämställd. Det finns skillnader i könsfördelningen bland kommunens medarbetare då fler män än kvinnor i kommunen arbetar heltid. Samtidigt som männen tar ut föräldrapenning i allt större utsträckning. Löneklyftorna hos kommunens invånare har ökat mellan könen, till kvinnornas nackdel.	Betydande utmaning
	I Kristinehamns kommun har alla vattentäkter gott skydd och goda nivåer för grundvatten. Detta bidrar till att säkerställa tillgången på färskvatten av bra kvalitet inom kommunen vilket är i enlighet med landets utveckling. Utöver den vattenproduktion som redan förekommer i kommunen finns även ytterligare kapacitet i de befintliga vattenverken. Utmärkande i statistiken är dock den ekologiska statusen för sjöar och vattendrag i kommunen, där andelen sjöar med god ekologisk status har minskat år 2021 och andelen vattendrag med god ekologisk status är noll. Att nå god ekologisk status för sjöar och vattendrag är en utmaning för Kristinehamns kommun såväl som för Sverige.	Neutral status
	Kristinehamns kommun är aktiv i tillståndsprocessen vid etablering av ny vindkraft, vilket innebär en positiv utveckling av förnybar energiproduktion. I kommunen finns idag ett flertal vindkraftverk och ytterligare fler är på gång. Generellt sett ligger kommunen, liksom Sverige, bra till inom många av de områden som är relevanta för målet.	God status
	Inom mål 8 finns flera utmaningar för kommunen som bland annat relativt hög långtidsarbetslöshet och relativt låg andel förvärvsarbetande invånare. I kommunen varken arbetar eller studerar mer än var tionde ung vuxen, vilket är en betydligt högre siffra än riket. Däremot syns en positiv utveckling inom nyföretagande och kommunen har relativt låg sjukfrånvaro hos sina anställda. Det lokala näringslivet är förhållandevis diversifierat och största näringsgrenar i kommunen sett till antal anställda är vård, omsorg och sociala tjänster samt tillverkning och utvinning.	Utmaning
	Transporter tillhör de mest utsläppsintensiva sektorerna i samhället och, som för många andra kommuner i Sverige, är det en utmaning för Kristinehamn att bryta detta förhållande. En av kommunens utmaningar inom detta mål är att många i Kristinehamn tar bilen till och från jobbet, vilket märks i form av en längre genomsnittlig körsträcka per invånare än jämfört med riket. Det finns ambitioner att förändra detta och det pågår aktiviteter för att förbättra infrastruktur och pendlingsmöjligheter. Sedan ett sammantaget grepp har tagits om samhällsbyggnadsfrågorna syns en positiv utveckling i företagsklimatet i kommunen, som idag kan betraktas som god.	Utmaning

	<p>I Kristinehamn syns samma typ av utmaningar med ökad ojämlikhet som nationellt. Den höga arbetslösheten och antalet invånare med låga eller inga inkomster bidrar till att klyftorna ökar. Flera aktiviteter pågår för att öka integrationen. Andelen invånare med tillit till andra visar en positiv utveckling och förtroendet för politikerna i kommunen ligger i nivå med genomsnittet för kommunerna. I Sverige har många utrikes födda svårare att få jobb än inrikes födda, detta förhållande syns även i Kristinehamn.</p>	<p>Betydande utmaning</p>
	<p>Den demografiska försörjningskvoten i Kristinehamn ligger sämre till än riket. Ökad efterfrågan på bostäder har tillsammans med länetak och amorteringskrav höjt tröskeln för att komma in på bostadsmarknaden. Kommunen arbetar aktivt med att utveckla grönområden och tillgänglighet till ett aktivt friluftsliv året om. Utsläppen till luft av mikropartiklar PM2,5 är relativt hög vilket innebär en försämrad luftkvalitet.</p>	<p>Neutral status</p>
	<p>Ett utvecklingsarbete kring hållbara upphandlingar pågår i kommunen, vilket är ett viktigt arbete för att driva omställning i produktion och konsumtion. Måltidssvinnet har minskat med över 30 procent inom grund- och gymnasieskolan, vilket har en positiv påverkan på både ekonomi och miljö. Jämfört med andra kommuner har Kristinehamn en utmaning när det gäller mängden mat- och restavfall. Det finns även utmaningar i förhållandet mellan budget och mer hållbara alternativ när kommunen upphandlar tjänster och varor.</p>	<p>Utmaning</p>
	<p>Alla kommuner har en viktig roll för att Sverige ska lyckas minska de nationella utsläppen i enlighet med Parisavtalet. Precis som i Sverige återstår stora utmaningar för att nå mål 13. De totala utsläppen minskar både i Kristinehamn och i riket, men går för långsamt. Ett aktivt arbete pågår i kommunen för att få fler att välja cykel framför bil. En succesiv omställning av kommunens fordonsflotta pågår, men kommunen ligger betydligt lägre än genomsnittet för riket när det gäller andelen fossiloberoende fordon i kommunorganisationen.</p>	<p>Utmaning</p>
	<p>Kristinehamn är en kustkommun som ligger vid Vänern strand, en sjö som mår bra och har god vattenkvalitet. Förutom en samordnad recipientkontroll är kommunen medlem i flera vattensamarbeten för att på olika sätt bevara och främja friska vattendrag. Ett löpande arbete sker också för att motverka försurning och övergödning. En mycket stor andel av den fisk som serverades i kommunens verksamheter har hållbarhetsmärkningen MSC.</p>	<p>Neutral status</p>
	<p>Den biologiska mångfalden i Värmlands län bedöms ha en negativ utveckling. I Kristinehamns kommun är andelen skyddad natur relativt hög. Det finns flera pågående initiativ i kommunen för att öka den biologiska mångfalden, hantera invasiva arter och för anpassning till vilt- och fågelliv.</p>	<p>Neutral status</p>
	<p>Valdeltagandet i Kristinehamn är relativt högt, både generellt och bland förstagångsväljare. Majoriteten av de svarande i medborgarundersökningen upplever att bemötande och hanteringen av frågor till kommunen är bra. Utmärkande i nyckeltalen för mål 16 är att invånarna har en ökad känsla av otrygghet. Upplevelsen av otrygghet är särskilt hög hos kvinnor. Ett aktivt arbete pågår med att öka känslan av trygghet samt att öka medborgardialogen.</p>	<p>God status</p>
	<p>Världen står inför många och stora samhällsutmaningar som inte kan lösas av enskilda aktörer. Det krävs samarbete mellan många olika aktörer och varje kommun är en del av detta. Kristinehamns kommun deltar i samarbeten och projekt, såväl regionalt som nationellt och internationellt. Framförallt inom sociala och tillväxtrelaterade projekt. Däremot är enbart ett fåtal projekt miljörelaterade, primärt med fokus på energi.</p>	<p>Neutral status</p>

MÅL 1

Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt

Mål 1 handlar om att alla människor ska ha samma möjligheter. Fattigdom handlar inte bara om inkomst. Den handlar också om brist på makt, inflytande, socialt skydd och säkerhet. Mål 1 handlar om att minska antalet människor som lever i fattigdom och se till att de får tillgång till grundläggande välfärd. Mål 1 handlar också om att ge skydd från katastrofer oavsett om de orsakas av människa eller natur.¹⁹

Kommunens roll

En kommun berörs av mål 1 på många sätt. Kommunernas ansvar för det sociala stödet och omsorgen innebär att de som lever i den största ekonomiska utsattheten kan få hjälp att ta sig ur den. För att nå målet krävs koordinerade, långsiktiga och mångfacetterade insatser på lokal och regional nivå. Kommuner, men också regioner, kan bäst identifiera vilka människor, inte minst barn, som lever i fattigdom och satsa resurser som hjälper dem att ta sig ur den. Samverkan med civilsamhället är en viktig del i det arbetet.²⁰

Hur ligger Sverige till?

I Sverige är den stora utmaningen med mål 1 att den ekonomiska ojämlikheten ökar vilket gör att de individer som har mindre resurser också är mer utsatta. Mellan åren 2015 och 2019 har den andel personer med en inkomst som är 60 procent under medelinkomsten ökat. I maj 2021 kunde SCB konstatera att över hälften av alla utrikes födda barn hade låg ekonomisk standard. I ungefär var fjärde kommun var andelen så hög som över 70 procent. Inte sedan mätningarna började på 70-talet har fler personer i Sverige levt med låg ekonomisk standard än nu.²¹ Enligt Rädda Barnens barnfattighetsrapport är barn i familjer som lever i ekonomisk utsatthet mindre delaktiga i samhället. De tenderar att ha sämre betyg i skolan, lever oftare under osäkra boendeförhållanden och saknar en känsla av att kunna förverkliga sina drömmar.²² Detta innebär att fattigdom orsakar konsekvenser för hela livet och individens framtida möjlighet till egenförsörjning och ett gott liv.

SDG achieved

On track or maintaining SDG achievement

Bild 1: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

En utmaning för Kristinehamns kommun inom mål 1 är att minska den andel av befolkningen som under en lång tid är biståndsberoende. Det ekonomiska biståndsberoendet hänger ihop med bland annat arbetslöshet och sjukskrivning. Det ökar både de ekonomiska och de sociala klyftorna bland grupper och individer i kommunen samt kan bli en ekonomisk belastning för kommunen och samhället. Kristinehamns kommun har en relativt hög andel av befolkningen som är beroende av ekonomiskt bistånd och en relativt stor andel barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll. Totalt sett placerar detta kommunen bland de 25 procent av Sveriges kommuner som har sämst resultat när det gäller ekonomiskt bistånd och ekonomisk utsatthet hos barn. Mellan åren 2019-2021 har andelen vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd ökat jämfört med 2017-2018. Även genomsnittet för riket visar på en ökad andel vuxna biståndsmottagare 2019-2021.

Många av förutsättningarna för egenförsörjning och därmed motverkande av fattigdom läggs i skolan, vilket innebär att mål 1 är tätt sammanlänkat med mål 4 – God utbildning för alla. Exempelvis är gymnasiekompetens en skiljelinje som på många sätt kan avgöra individens möjligheter på arbetsmarknaden.

19. Glokala Sverige (2021). *Arbetsbok – Agenda 2030*. Tillgänglig: https://fn.se/wp-content/uploads/2022/08/SENASTE-Arbetsbok_Glokala_Sverige_2021-fran-Tomorro.pdf

20. Ibid.

21. SCB (2022). *Över hälften av alla utrikes födda barn har låg ekonomisk standard*. Tillgänglig: <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2021/over-halften-av-alla-utrikes-fodda-barn-har-lag-ekonomisk-standard>

22. Rädda Barnen (2022). *Barnfattigdom i Sverige*. Tillgänglig: <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/arbetar-med-barn/barnfattigdom/>

Mål 1. Ingen fattigdom		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Invånare 0–19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	Totalt	11,6	11,9	12,9	12,9		
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	Totalt	1,38	1,36	1,85	2,04	1,93	1,26
	Män	1,50	1,52	2,02	2,20	2,17	1,26
	Kvinnor	1,26	1,21	1,67	1,88	1,68	1,27

Tabell 1: Nyckeltal för mål 1. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Några goda exempel som bidrar till målet

Kommunen ansvarar för ekonomiskt bistånd som är en del i det sociala skyddsnetet. Kommunen erbjuder även utbildningsmöjligheter för vuxna genom grund-, gymnasie- och yrkesvux samt insatser för att stärka socialt utsatta individers möjligheter att nå egen försörjning. Ett exempel är ett pågående arbetet med att matcha individer med arbetsgivare som är i behov av arbetskraft. Arbetet med integration har under de senaste åren i stor utsträckning fokuserat på att genom utbildning matcha nyanlända mot bristyrken. Detta har gjorts genom att skapa kombinationsutbildningar där språk och yrkeskunskap kombineras men även genom att bygga upp en utbildningskedja där nyanlända kan ta kontinuerliga steg mot en bristyrkesutbildning och i förlängningen en egen försörjning. Dessa utbildningsinsatser har byggts upp inom ramen för ESF projektet Yrkesväg Värmland och dess föregångare Match2Job. Positivt med dessa projekt har varit att förändra arbetssätt och metoder inom ramen för befintliga verksamheter och regelverk som har varit fokus, vilket har medfört att implementering kunnat ske under projektets gång och insatserna för individerna därigenom har kunnat fortgå efter projekttidernas slut.

Den ekonomiska utsattheten hos barn är särskilt viktig att arbeta med eftersom den ofta påverkar individerna i många led. Bristen på resurser begränsar barnens möjligheter till delaktighet och utveckling, men också barnens känsla av samhörighet till samhället.²³ Kommunen arbetar på många sätt för att motverka detta. Några konkreta exempel på insatser är bland annat riktade fritidsaktiviteter samt förstärkt bistånd. Fritidsaktiviteterna är öppna för alla och utan kostnad. Inom detta arbete sker en bred samverkan mellan flera förvaltningar, ideella organisationer och kommunala bolag för att synliggöra och tillgängliggöra aktiviteterna på ett sätt som gör det enkelt för barn och ungdomar att delta. För att förbättra barns förutsättningar till följd av ekonomisk utsatthet arbetar också kommunen med ett förstärkt ekonomiskt bistånd vid jul, eftersom det är en tid som kan vara extra svår för dem som lever med knappa resurser.

Viktigt att ha koll på

För att ha koll på utvecklingen finns flera nyckeltal att följa. Bland annat är det viktigt att se till att andelen invånare med en inkomst lägre än 60 procent av medianinkomsten inte ökar. Det är också viktigt att hålla koll på utvecklingen gällande andelen invånare som har försörjningsstöd längre än 10 månader. Trots många projekt för att bromsa och vända utvecklingen syns ett ökat behov av ekonomiskt bistånd och en högre andel barn i ekonomiskt utsatta hushåll. Därför kan det finnas behov av att analysera och utvärdera de insatser som görs för att se vilken faktisk effekt de bidrar till och undersöka eventuella samband. Ekonomisk utsatthet kan benämnas som ett så kallat lömskt problem, vilket innebär att varje åtgärd skapar effekter i andra delar av samhället. Det finns starka kopplingar mellan skolresultat, arbetslöshet, infrastruktur och bostadsmarknad samt ekonomiskt bistånd, vilket gör att förändringar inom ett område kan ge effekter på flera områden.

Summering

Kristinehamns kommun har en relativt hög andel av befolkningen som är beroende av ekonomiskt bistånd och en relativt stor andel barn som lever i ekonomiskt utsatta hushåll, trots de insatser som görs. Bristen på resurser begränsar barnens möjligheter till delaktighet och utveckling, men också barnens känsla av samhörighet till samhället. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 1 bedömas vara en betydande utmaning.

23. Rädda Barnen (2021). *Barnfattigdom i Sverige - Årsrapport 2021*. Tillgänglig: <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/Barnfattigdom-i-Sverige-211206UPDATED.pdf/>

MÅL 2

Avskaffa hunger, tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition.

Mål 2 handlar om att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk. För att världen ska kunna nå mål 2 krävs att livsmedelssystemen ställs om till att vara mer hållbara och motståndskraftiga. Sverige ska vara drivande i arbetet för en sådan omställning.²⁴

Kommunens roll

Kommuners ansvar för utbildning samt viss vård och omsorg innefattar även ansvaret för vissa måltider. Att land- och vattenresurserna förvaltas väl bidrar också till mål 2. Genom att arbeta för bättre vattenkvalitet, bevarande av viktiga jordbruksmarker, minskat matsvinn samt hälsosam och näringsriktig kost inom skola, vård och omsorg bidrar kommuner till att uppfylla mål 2 i Sverige. Måltidsverksamheten bidrar både till gemenskap och mindre risk för undernäring bland äldre. Kommunernas kontrollansvar för livsmedelshanteringen innebär också att matens kvalitet säkras. I samhällsplaneringen ingår att säkerställa att den mark som finns tillgänglig hanteras på sådant sätt att tillgång till mat och vatten inte hotas. För att öka mängden lokalproducerad mat har kommunen även möjlighet att ställa lokala krav och främja och möjliggöra upphandling för lokala små- och medelstora företag och entreprenörer.²⁵

Hur ligger Sverige till?

Ojämlikheten inom hälsoområdet fortsätter att öka. Övervikt, framför allt fetma, är ett tilltagande folkhälsoproblem som bland annat är kopplat till ohälsosamma matvanor. Odlingslandskapets biologiska mångfald följs med hjälp av populationsindex för gräsmarksfjärilar och fåglar. Resultaten tyder på minskad biologisk mångfald. Samtidigt ökar andelen ekologiskt odlad jordbruksmark i slättbygd.²⁶

Den svenska animalieproduktionen har EU:s lägsta användning av antibiotika. Den svenska jordbruksmarkens produktionsförmåga bedöms vara god. Svensk livsmedelsproduktion kännetecknas av hög kvalitet och av en hög standard inom miljö- och klimatområdet. Ett ökat intresse för hälsosamma, säkra och hållbart producerade livsmedel utgör en viktig och växande del av marknaden, vilket gynnar svensk export av livsmedel.²⁷

Major challenges remain

Score moderately improving, insufficient to attain goal

Bild 2: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Övervikt och fetma är ett växande problem i Sverige och Kristinehamns kommun är inget undantag. Fetma är ett folkhälsoproblem och innebär en ökad risk för hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes och ledsador till följd av belastningar.²⁸ Ungefär en femtedel av kommunens invånare har fetma, vilket är högre än jämfört med riket. Andelen invånare med fetma är något högre bland män än bland kvinnor. Inkluderar man även övervikt har fler än sex av tio män och fem av tio kvinnor i Kristinehamn övervikt eller fetma, enligt kommunens folkhälsoplan.²⁹

Markeytan inom Kristinehamns kommun består till 16 % av åker- och betesmark.³⁰ Tillgången till åker- och jordbruksmark samt ekologiskt odlad åkermark är en viktig del för att säkerställa den biologiska mångfalden. Andelen ekologiskt odlad åkermark i Kristinehamn ligger i snitt på drygt 30 procent över perioden 2017 – 2021, vilket är ett bra resultat i jämförelse med andra kommuner och högre än genomsnittet för riket.

24. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

25. Glokala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

26. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

27. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

28. I 177 (2022). Övervikt och fetma hos vuxna. Tillgänglig: <https://www.i177.se/sjukdomar--besvar/mage-och-tarm/fetma/overvikt-och-fetma-hos-vuxna/>

29. Kristinehamns kommun (2021). Folkhälsoplan för Kristinehamns kommun. KS/2016:70. Sid 3.

30. Kristinehamns kommun (2021). Översiktsplan 2021 Kristinehamns kommun. KS/2018:10. Sid. 152.

31. Kristinehamns kommun (2022). Mat och måltider. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/barnomsorg-och-utbildning/mat-och-maltider/>

Mål 2. Ingen hunger		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Invånare med fetma, andel (%)	Totalt	20	19		20	20	16
	Män		19		21	21	16
	Kvinnor		19		19	19	16
Ekologiskt odlad åkermark, andel (%)	Totalt	27,9	32,4	31,2	32,8	32,2	20,2

Tabell 2: Nyckeltal för mål 2. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Några goda exempel som bidrar till målet

Näringsriktig kost är ett sätt att adressera problematiken med fetma och inom Kristinehamns kommun finns målsättningar kring att öka andelen vegetabilier och säsongspanna måltiderna, samt att arbeta för att öka andelen lokala producenter utifrån den nationella livsmedelsstrategin.³¹ Måltidsorganisationen i Kristinehamns kommun lagar mat till barnen i förskolan, eleverna i grundskolan och gymnasiet samt omsorgstagarna i äldreomsorgen. Måltidsorganisationen arbetar utifrån ett folkhälsoperspektiv med måltider som är näringsberäknade och följer de rekommendationer för energi och näringsintag som finns för målgrupperna från Nordiska näringsrekommendationer samt Livsmedelsverkets och Socialstyrelsens råd.

För att se till att maten som serveras i verksamheterna håller en hälsosam standard jobbar kommunen efter Livsmedelsverkets måltidsmodell – ett helhetsperspektiv för bra och hållbara måltider.³² Flera faktorer samverkar för att skapa en bra måltid där matgästen mår bra och känner matglädje. Att maten är god och trivsamt är viktigt för att maten ska ätas upp och göra nytta. En bra måltid ska också vara näringsriktig och säker att äta. På Kristinehamns skolor genomförs matråd, antingen som en punkt i skolans elevråd eller vid enskilt tillfälle. Inom förskolan hålls regelbundna kostträffar mellan produktionskök och enheterna. För att ta reda på hur eleverna upplever skolmaten och måltidsmiljön genomförs regelbundet måltidsenkäter på samtliga skolor.³³ För att bidra till goda matvanor och god energi redan vid skolstarten testades exempelvis att erbjuda elever i årskurs 7–9 på en av kommunens grundskolor att äta frukost i skolan innan skoldagens början. Ett trettal elever nyttjade möjligheten dagligen.

På Särskilt boende görs även riskbedömningar för undernäring. Socialstyrelsen rekommenderar att nattfasta för personer på Särskilt boende ska vara max 11 timmar. Riskbedömningar via Senior alert och om BMI understiger 22 eller

om det föreligger risk för undernäring görs en nattfastemätning. Resultatet ligger sedan som grund för hur personen ifråga ska erhålla näring för att bryta nattfasta och undvika undernäring. Även för brukare i ordinärt boende med hemtjänstinsatser finns denna arbetsmetod.

Viktigt att ha koll på

En av de viktigaste aspekterna och nyckeltalen för kommunen att ha koll på inom mål 2 är att andelen invånare med fetma inte ökar. Ett verktyg i arbetet med att främja goda kostvanor och begränsa tillgången till ohälsosamma produkter kan vara formuleringen av de uppdrag som ges till måltidsverksamheten och tydliga hälsospekter i kravställningen kring de livsmedelsprodukter som upphandlas till de kommunala verksamheterna. Att säkerställa en god tillgång till odlingsbar mark behövs för att bidra till en tryggad livsmedelsförsörjning i enlighet med mål 2.

Summering

Precis som nationellt är utvecklingen med ökande fetma och övervikt hos befolkningen en utmaning för Kristinehamn. En annan utmaning för kommunen är att påverka en god utveckling och främja hälsosamma levnadsvanor genom att begränsa tillgången till ohälsosamma produkter, miljöer och aktiviteter.³⁴ Därremot är tillgången till åker- och jordbruksmark³⁵ samt ekologiskt odlad åkermark i kommunen god, vilket är en förutsättning för att säkerställa långsiktig tillgång till hållbar och närproducerad mat. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 2 bedömas vara en utmaning.

32. Livsmedelsverket (2022). *Måltidsmodellen*. Tillgänglig: <https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/maltider-i-var-d-skola-och-omsorg/maltidsmodellen>

33. Kristinehamns kommun (2019). Riktlinjer för måltider inom förskola, skola, fritidshem och skolkafeterior. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/contentassets/891d75aeb-d844bd8ba42a2648453fb94/revidering-av-riktlinjer-maltider-inom-forskola-skola-fritidshem-samt-....pdf>

34. Kristinehamns kommun (2021). *Folkhälsoplan för Kristinehamns kommun*. KS 2019:70. Sid 9

35. Av Sveriges totala landyta är 7 procent jordbruksmark. Den kan delas in i två huvudgrupper; åkermark och betesmark. Källa: SCB (2022). Marken i Sverige. Tillgänglig: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/marken-i-sverige/>

MÅL 3

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande

Mål 3 handlar om att alla människor ska ha möjlighet till god hälsa och välbefinnande. Hälsan har en avgörande betydelse för människors möjlighet att klara skolan, arbeta, försörja sig och leva ett självständigt liv, något som bidrar till samhällets tillväxt och hållbara utveckling. Sverige har generellt en hög medellivslängd och folkhälsan är generellt sett god sett i en global jämförelse. Detta märks också genom att Sverige placeras på en sjunde plats i World Happiness Index³⁶. Samtidigt ökar den psykiska ohälsan bland barn och unga.

Kommunens roll

Kommuner ansvarar för merparten av de välfärdstjänster som har stor påverkan på invånarnas hälsa genom livet. Det handlar om hur skolan och den sociala omsorgen fungerar. Om hur bostads- och samhällsplaneringen bedrivs. Eller i vilken mån det finns kultur- och fritidsaktiviteter för alla, oavsett kön, bakgrund eller socioekonomisk situation. Beroende på hur verksamheterna bedrivs, kan de vara hälsofrämjande eller förebyggande i sig. Dessutom har hälso- och sjukvården en särskild roll som direkt påverkar hälsa och överlevnad. Utöver att flera lagar slår fast ansvar att bidra till medborgarnas hälsa, har en god och jämlik hälsa en positiv effekt på verksamheternas kvalitet och kärnuppdrag.³⁷

Hur ligger Sverige till?

I internationell jämförelse är den svenska folkhälsan god. Trots detta ökar den psykiska ohälsan. Sedan mitten av 1980-talet har andelen unga som uppger att de har återkommande psykosomatiska symtom fördubblats, och nästan hälften av 15-åringarna har denna typ av besvär³⁸. En förändring i alkoholvanor syns också där konsumtionen minskar bland unga och ökar bland äldre. Tillgången till sexuell och reproduktiv hälsovård i Sverige är allmän men kunskapsbrist inom området är vanligt hos bland annat unga som nyligen invandrat. Barns exponering för miljörelaterade riskfaktorer skiljer sig åt och beror till största del på socioekonomiska skillnader.³⁹

● Significant challenges remain

▲ Score moderately improving, insufficient to attain goal

Bild 3: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Många av målen i Agenda 2030 påverkar varandra, detta gäller även för mål 3. Till exempel påverkar fetma, som beskrivs i mål 2, hälsotillståndet hos individer. Andelen invånare i Kristinehamn med bra självskattat hälsotillstånd är något lägre än riket, både i gruppen kvinnor och gruppen män. I likhet med genomsnittet för riket skattar kvinnor sitt hälsotillstånd sämre än vad män gör. I förhållande till andra kommuner ligger Kristinehamn bland de 50 procent av kommunerna i mitten. Andelen invånare med gott psykiskt välbefinnande är låg i jämförelse med andra kommuner och ligger strax under genomsnittet för riket. Kristinehamn placerar sig bland de kommuner i Sverige där invånarna har lägst medellivslängd. Medellivslängden för kvinnor och män ligger något under genomsnittet för riket. Fallskador bland äldre personer har ökat mellan 2017 och 2020. Antibiotikaförsäljningen har minskat sedan 2019 men ligger över genomsnittet för riket.

Utmärkande är att antalet deltagartillfällen i idrottsföreningar bland barn och unga har minskat markant sedan 2017, vilket är en utveckling som även syns nationellt, framför allt i samband med Corona-pandemin.⁴⁰ Andelen barn som går i musik- eller kulturskola är relativt stabilt över tidsperioden och Kristinehamn ligger bland de mittersta 50 procent av kommunerna.

36. Helliwell, John F et al. (2022). *World Happiness Report 2022*. Tillgänglig: <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/2022/WHR+22.pdf>

37. Lokala Sverige (2021). *Arbetsbok – Agenda 2030*.

38. Folkhälsomyndigheten (2022). *Därför ökar psykisk hälsa bland unga*. Tillgänglig: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/vad-ar-psykisk-halsa/darfor-okar-psykisk-ohalsa-bland-unga/>

39. Regeringens skrivelse 2021/22:247. *Sveriges genomförande av Agenda 2030*.

40. Idrottsstatistik (2022). *Barn och ungdomar*. Tillgänglig: <https://idrottsstatistik.se/foreningsidrott/barn-och-ungdomar/>

Mål 3. God hälsa och välbefinnande		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%)	Totalt	67	72		69	69	73
	Män		73		71	70	75
	Kvinnor		71		66	68	71
Medellivslängd kvinnor, år	Totalt	83,2	83,3	83,3	83,4	83,4	84,4
Medellivslängd män, år	Totalt	79,2	79,0	79,2	79,5	79,5	80,9
Invånare 16–84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)	Totalt				83,0	84,0	86,0
	Män				82,0	84,0	87,0
	Kvinnor				84,0	84,0	85,0
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7–20 år	Totalt	27,9	23,9	23,0	19,7		
	Män	32,5	28,4	26,2	23,2		
	Kvinnor	23,0	19,1	19,4	15,9		
Elever i musik- eller kulturskola, 6-15 år, andel (%)	Totalt		16,1	15,4	15,2		
	Män		12,8	12,0	11,4		
	Kvinnor		19,8	19,2	19,3		
Fallskador bland personer 65+, 3-årsrm, antal/100 000 inv	Totalt	3 299	3 862	4 077	4 542		
	Män	2 674	3 358	3 656	4 110		
	Kvinnor	3 836	4 296	4 440	4 916		
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv	Totalt	315,0	321,7	342,5	286,5	269,9	219,2
	Män	254,6	259,1	269,5	230,9	214,4	170,9
	Kvinnor	375,9	385,2	416,6	343,2	326,6	268,3

Tabell 3: Nyckeltal för mål 3. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Några goda exempel som bidrar till målet

För att främja fysisk aktivitet och motverka psykisk ohälsa drivs flera olika insatser och projekt inom kommunens olika verksamheter men också tillsammans med ideella aktörer. Inom skolförvaltningen finns elevhälsan, som arbetar för att varje elev introduceras för en sund och hälsosam livsstil tidigt i livet. Skolsköterskor är ute i klasser och arbetar med kost, hälsa, vikten av rörelse och sömn anpassat till barnens ålder. På gymnasieskolan erbjuds sömnedukation och stresshantering i grupp. På flera skolor sker en temavecka, Hälsoveckan, där hälsan står i fokus. Det bjuds på frukost, föreläsningar och inbjudna gäster.

På alla 7-9 skolor erbjuds morgonfotboll i samarbete med fritidsgårdarna innan skolstart en gång/vecka. Vid dessa tillfällen deltar ca 15-20 elever. En av skolorna har också erbjudit dans för de elever som inte vill spela fotboll. På alla grundskolor erbjuds också dagligen vuxenledda rastaktiviteter. Det finns ett dubbelriktat samband mellan lärande och hälsa där en god hälsa ökar möjligheterna till ett gott lärande

och där ett gott lärande ökar barnens hälsa. Specialpedagoger har ett stort ansvar för att öka tillgänglighet avseende såväl fysisk som språklig och social miljö.

För att stötta elevers motivation i relation till ökad hälsa och målpåfyllelse har elevhälsans kuratorer och skolsköterskor gått en samtalsutbildning kallad ”Motiverande samtal”, MI. Denna syftar till att genom olika samtalstekniker öka elevens egen drivkraft att klara sin skolgång, hälsa, att sluta röka eller annat de behöver motivationshöjande insatser kring. Ett drogförebyggande arbete har genomförts på grundskolan i relation samt genom en informationskampanj av elevhälsan riktad mot vårdnadshavare.

Inom stöd, vård och omsorgsförvaltningen bedrivs volontärverksamhet som genom mötesplatser erbjuder ett socialt sammanhang och friskvård för seniorer. Verksamheten erbjuder även seniorer besök i det egna hemmet för social samvaro och möjlighet till utvistelse. Kultur- och aktivitetsbanken vänder sig till kommunens Säbo, LSS och socialpsy-

MÅL 3

Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande

kiatri. Här finns bokningsbara aktiviteter för enskilda samt små och större grupper. Aktiviteterna sker ofta på boendena men även på andra arenor, t ex besök på museum. De bokningsbara aktiviteterna tillhandahålls av volontärer, kommunens musikskola, kommunens Kultur och Media-center, Svenska kyrkan m fl. Seniorkollo anordnas årligen under sommartid. Rehabiliteringen i Kristinehamns kommun erbjuder även styrke- och balansträning i grupp för äldre, eftersom fallrisken kan förebyggas med träning som införlivas i den vardagliga rutinen. Forskning har visat att om äldre tränar balans och benstyrka kan fallrisken minska med hela 30 procent.

Tillgängliga och attraktiva fritidsområden, parker och rekreationsskogar är också något som kommunen arbetar med för att bidra till ökad hälsa hos invånarna. I Kristinehamns kommun finns god tillgång till rekreations- och friluftsvärdeområden. Bland annat finns flera leder för vandring och cykling och fler har utvecklats och marknadsförts under de senaste åren. Exempelvis Vänerleden är en cykelled runt Vänern och Biking Värmland som är en mountainbikeled med kontinuerlig skötsel och med hänsyn till natur- och kulturmiljö.

Viktigt att ha koll på

För att säkerställa en utveckling som ligger i linje med Agenda 2030 och mål 3 är det viktigt för kommunen att hålla koll på skillnader i hälsa och ohälsosamma levnadsvanor. Hälsoaspekterna ska vara lika för alla grupper i samhället och därför är det särskilt viktigt att säkerställa att skillnaderna i hälsa inte ökar mellan olika samhällsgrupper. Även uppföljning av hälsosamma levnadsvanor är viktigt. Eftersom andelen flickor som upplever besvär med sin fysiska och psykiska hälsa växer i Sverige och är väsentligt högre än hos pojkar är även detta något som är viktigt att följa upp framåt.

Summering

Andelen invånare med bra självskattat hälsotillstånd är relativt god men något lägre än riket. Medellivslängden är relativt låg, antalet fallskador och förskrivning av antibiotika är relativt hög. Deltagartillfällena i idrottsföreningar bland barn och unga har minskat markant. Andelen invånare med gott psykiskt välbefinnande ligger under genomsnittet för riket. Idag pågår många insatser och aktiviteter som riktar sig till individens hälsa och utveckling, däremot finns behov av mer löpande uppföljning av dessa för att säkerställa att resurserna läggs på aktiviteter som ger bäst effekt. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 3 bedömas vara en utmaning.

MÅL 4

Utbildning av god kvalitet och livslångt lärande för alla

Mål 4 handlar om att säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla. Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Forskning visar att inkluderande utbildning av god kvalitet för alla är en av de viktigaste grunderna för välbefinnande, hälsa och jämställdhet i varje samhälle.⁴¹ En god utbildning lägger grunden för ett gott liv, sett till både livskvalitet, hälsa och ekonomi. Därför har utbildning en viktig roll i att bidra till måluppfyllelse inom flera områden i Agenda 2030.⁴²

Kommunens roll

Kommunerna ansvarar för stora delar av utbildningssystemet. Såväl förskola som grundskola, gymnasium och delar av vuxenutbildningen finansieras med kommunala skattemedel och drivs med både kommunala och fristående huvudmän. Kommunen har ansvar för att säkerställa en jämställd, jämlik skolgång oavsett kön, ursprung eller funktionsvariation. Utbildningsfrågor ska ses utifrån behovet av kunskapsinhämtning under hela livet och då särskilt kopplat till möjligheten till deltagande i arbets- och samhällsliv. All utbildning ska främja värderingar, kunskaper och färdigheter, som bidrar till hållbar utveckling.⁴³ Eftersom en god utbildning utgör fundamentet för ett gott liv är det viktigt att kommunen säkerställer en god nivå på den pedagogiska planeringen och kompetensen.⁴⁴

Hur ligger Sverige till?

Möjligheterna att utbilda sig i Sverige är hög och det svenska utbildningssystemet är avgiftsfritt och tillgängligt för alla oavsett socioekonomiska förutsättningar och vart i landet individen bor, även vuxenutbildningar är tillgängliga på kommunal nivå för de som behöver det. Sverige har en hög utbildningsnivå och god tillgång till högre utbildningar. Dessutom har Sverige en högre andel personer mellan 30–40 år som har en eftergymnasial utbildning än genomsnittet i EU. En utmaning för Sverige är att skapa en likvärdig utbildning för alla och att minska segregeringen för skolorna. Utbildning är en av de faktorer som kan ha avgörande betydelse för hur en individs liv utvecklas. En brist på utbildning kan innebära begränsade möjligheter i det framtida arbetslivet, vilket också kan påverka individens ekonomiska tillgångar och välfärd. I många länder handlar mål 4 om att ge tillgång till utbildning för alla. I Sverige är det istället en fråga om att alla ska få förutsättningar att klara skolan på ett tillfredställande sätt, och där visar pojkarna generellt sett sämre resultat än flickorna.⁴⁵

Challenges remain

Score moderately improving,
insufficient to attain goal

Bild 4: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

En relativt stor andel av barnen i åldrarna 1–5 år i Kristinehamn är inskrivna i förskola. Andelen barn i förskola har ökat under perioden 2017–2021 och kommunens resultat är något högre än genomsnittet för riket. Efter genomgången grundskola ligger Kristinehamn bland de 25 procent av kommunerna med lägst andel pojkar som är behöriga till yrkesprogram. Över tid är andelen flickor med behörighet till yrkesprogram högre än andelen pojkar med behörighet, men statistiken visar en avvikelse för åren 2019 och 2020 då andelen flickor med behörighet till yrkesprogram sjönk. Andelen elever med behörighet till yrkesprogram har ökat sedan 2019 men är lägre än genomsnittet för riket. Skillnaden jämfört med riket är större när det gäller pojkar.

Trygghet är en viktig förutsättning för god lärandemiljö, vilket motiverar valet att redovisa både nyckeltal om behörighet och nyckeltal om elevers upplevda trygghet i skolan i relation till varandra. Vid jämförelse med andra kommuner är det i Kristinehamn en hög andel av elever i årskurs 9 som känner sig trygga i skolan och det gäller för både flickor och pojkar. En trygg lärandemiljö ger förutsättningar för positiv utveckling när det kommer till ökad måluppfyllelse.

41. SKR (2022). SKR:s arbete som bidrar till de 17 globala målen. Tillgängligt: <https://skr.se/skr/omskr/agenda2030/skrarbetesombidraritillde17globalamalen.20572.html>

42. Ibid.

43. Ibid.

44. Glokala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

45. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

Mål 4. God utbildning för alla		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Barn 1–5 år inskrivna i förskola, andel (%)	Totalt	83,7	86,7	87,2	86,4	87,8	85,5
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	Totalt	81,9	80,2	74,7	76,3	81,6	86,5
	Män	79,3	77,1	75,8	78,0	78,3	85,5
	Kvinnor	85,1	84,3	73,6	74,3	84,4	87,4
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%) (-2021)	Totalt		80,7		86,5	86,5	
	Män				87,0	87,0	
	Kvinnor				87,0	87,0	
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	Totalt	71,8	75,0	74,7	71,7	72,0	71,5
	Män	70,8	72,9	69,3	61,2	68,3	67,9
	Kvinnor	73,0	77,2	79,1	81,7	76,7	75,7
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	Totalt	65,0	77,7	78,0	69,5		
	Män	58,6	78,7	74,8	66,3		
	Kvinnor	72,6	76,6	81,6	72,2		
Invånare 25–64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	Totalt	31,5	31,9	32,3	32,9	33,5	45,1
	Män	24,2	24,6	24,5	24,7	24,9	38,9
	Kvinnor	39,1	39,6	40,5	41,6	42,6	51,6

Tabell 4: Nyckeltal för mål 4. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år är över tid sett högre bland flickor än pojkar. Skillnaden mellan flickor och pojkar syns även nationellt. År 2021 var andelen gymnasieelever med examen inom 4 år något högre för Kristinehamn än för genomsnittet för riket, båda bland flickor och pojkar.

Statistiken visar att andelen ungdomar i kommunen som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning har haft en positiv utveckling mellan åren 2017 och 2019, för att sedan vända år 2020. För år 2020 ligger Kristinehamn bland de 25 procent av kommunerna som har lägst resultat, både när det gäller kvinnor och män. Andelen invånare i Kristinehamn som har eftergymnasial utbildning visar en positiv utveckling för både kvinnor och män över perioden 2017-2021, men båda grupperna ligger under genomsnittet för riket. I kommunen är andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning betydligt högre än andelen män med eftergymnasial utbildning.

Några goda exempel som bidrar till målet

Inom skolan finns ”läsa-skriva-räkna”-garantin – en garanti för tidiga stödinsatser. Rätt stöd i rätt tid kan vara avgörande. Garantin finns för att skolor tidigt ska uppmärksamma elever som riskerar att inte uppfylla kriterier för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik.

De elever som har behov av extra stöd erbjuds läxhjälp och studiestöd utanför timplanen. På högstadiet erbjuds lovskola för elever som inte når målen, något som ger eleverna mer tid för att uppnå behörighet för gymnasieskolan där elevernas progression följs på liknande sätt.

Sedan 2021 pågår ett samarbete med Skolverket kring målgruppen nyanlända och flerspråkiga barn och elever. Under fem terminer pågår insatser för att utveckla och höja kvalitén på verksamheten så att målgruppen ges förutsättningar för lärande. Syftet är att säkerställa att målgruppen nyanlända och flerspråkiga barn och elever ges de förutsättningar de har rätt till i sitt lärande. I insatserna ingår en översyn av det systematiska kvalitetsarbetet där målgruppen har synliggjorts. Samtliga skolläda deltar i kompetensutveckling i syfte att höja kvaliteten på sitt analysarbete och hur man motverkar rasism i förskolan och skolan.

Utöver den ordinarie studie- och yrkesvägledning som ges till alla i grundskolan, och som intensifieras under högstadiet och gymnasiet, finns även sedan några år ett samarbete med Handelskammaren i syfte att ge elever en bred bild av arbetsmarknaden och de utbildningsmöjligheter som finns.

Viktigt att ha koll på

Tillgången på utbildning och dess kvalitet är en grundsten i ett fullgott liv och det är därför viktigt att kommunen kan säkerställa att det finns utbildningar med god kompetensnivå. Det är viktigt att hålla koll på att kunskapsskillnaden mellan olika elever och olika skolor, inte är för stor. I detta sammanhang är det även viktigt med samverkan med aktörer som bedriver skolverksamhet i andra kommuner och har elever som bor i Kristinehamn. Det är också viktigt att se till att lärarförsörjningen är säkrad. Även insatser för att behålla eller locka tillbaka invånare efter akademisk examen kan vara värdefulla.

Summering

Den relativt höga andelen unga som är utan sysselsättning två år efter gymnasiet är en av Kristinehamns utmaningar. Likaså är andelen elever som är behöriga till yrkesprogram relativt låg. Här syns dock en svag positiv utveckling i statistiken. Det finns en genomgående skillnad mellan könen i majoriteten av den statistik som presenteras i nyckeltalen kopplade till mål 4 - till kvinnornas fördel och männens nackdel. Positivt är däremot att elever i högstadiet känner sig trygga i skolan, vilket i sig är en grundförutsättning för att lyckas med en positiv utveckling gällande kunskapsmålen. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 4 bedömas vara en utmaning.

MÅL 5

Jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Mål 5 handlar om att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling. Det handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser. Alla former av våld, diskriminering och skadliga sedvänjor mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som hela samhället. Kvinnors och flickors generellt underordnade maktposition i förhållande till män och pojkar måste upphöra.⁴⁶

Kommunens roll

Jämställdhet är en del av det kommunala uppdraget. Det innebär att kommuner ska ge kvinnor och män, flickor och pojkar, en likvärdig service och främja en jämställd samhällsutveckling. Det är en fråga om mänskliga rättigheter, men det handlar också om kvalitet och effektivitet. Det kräver att verksamheter planeras utifrån både kvinnors och mäns, flickors och pojkars behov samt att resurser fördelas likvärdigt mellan könen. Personal inom skola, vård och omsorg behöver bemöta kvinnor och män, flickor och pojkar utan diskriminering och utan stereotypa föreställningar om kön. Kommuner har också ett särskilt ansvar att motverka alla former av våld mot kvinnor och flickor.⁴⁷ Som arbetsgivare i en kvinno-dominerad sektor har kommuner även ett särskilt stort ansvar för kvinnors lönesättning och arbetsvillkor, inte minst eftersom kvinnors inkomst enbart motsvarar 83 procent av männens.⁴⁸

Hur ligger Sverige till?

Sverige har ett övergripande rättsligt ramverk för att främja, skydda och övervaka jämställdhet och icke-diskriminering på grund av kön. Sverige är det enda land i världen som genom lagar och förordningar garanterar lika rättigheter för alla till sexuell och reproduktiv hälsovård, information och utbildning. Sedan 2018 har Sverige en sexualbrottslagstiftning som bygger på frivillighet och utsatthet för sexualbrott minskade 2020 för tredje året i rad.⁴⁹

Majoriteten av de som utsätts för sexualbrott är kvinnor och trots en mer omfattande sexualbrottslagstiftning är mäns våld mot kvinnor en stor utmaning för Sverige. Könstereotypen att kvinnor stannar hemma och obetalt tar hand om barn och hushåll kvarstår också. Kvinnor lägger i genomsnitt 45 minuter mer av sin tid per dygn åt obetalt hem- och omsorgsarbete än män. Könsfördelningen i riksdagen, kommunfullmäktige och kommunerna är jämnare fördelad idag än tidigare men fortfarande inte 50/50.⁵⁰ Vidare utmaningar finns för ekonomisk jämställdhet, där livsinkomsten för kvinnor är 6 miljoner kronor lägre än för männen.⁵¹

Challenges achieved

On track or maintaining SDG achievement

Bild 5: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Enligt SCB:s befolkningsstatistik för 2021 bor det något fler män än kvinnor i kommunen. Däremot är skillnaden väldigt liten med en fördelning om 49,5 procent kvinnor och 50,5 procent män.⁵² Inom den politiska ledningen i kommunen är skillnaderna lite större. Könsfördelningen i kommunfullmäktige är 48 procent kvinnor och 52 procent män. I kommunstyrelsen är fördelningen 40 procent kvinnor och 60 procent män.⁵³

Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst i Kristinehamn är lägre år 2020 än 2017. Ett sjunkande värde är negativt eftersom det gör att kvinnor halkar efter män i löneutveckling. Andelen föräldrapenningdagar och tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män visar en positiv utveckling från 2017 och kommunens resultat 2021 ligger lite lägre respektive lite högre än genomsnittet för riket.

När det gäller kommunalt anställda är andelen heltidsarbetande månadsavlönade kvinnor lägre än andelen heltidsarbetande månadsavlönade män. Lönekartläggningen för kommunalt anställda i Kristinehamns kommun visar att det inte finns några osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män utifrån likvärdigt arbete. Den visar även att det inte heller finns några osakliga löneskillnader vid lika arbete i respektive yrkesgrupp. År 2021 var kvinnors medianlön som andel av mäns medianlön för anställda i kommunen 104,5

46. SKR (2022). SKR:s arbete som bidrar till de 17 globala målen.

47. Glokala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

48. SCB (2022). Inkomster för personer i Sverige. Tillgänglig: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/inkomster-for-personer/>

49. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

50. Ibid.

51. Arbetet.se (2022). Kvinnor tjänar 6 miljoner mindre – 100 år kvar till jämställda inkomster. Tillgänglig: <https://arbetet.se/2022/02/07/kvinnor-tjanar-6-miljoner-mindre-100-ar-kvar-till-jamstallda-inkomster/>

52. Kolada, Invånare totalt, antal, år 2021.

53. Troman. Statistiken gäller innevarande mandatperiod (2022-2026) samt avser ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige samt ledamöter och ersättare i kommunstyrelsen. Data hämtat 9 februari 2023.

Mål 5. Jämställdhet		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	Totalt	68	70	70	71	73	72
	Män	86	86	83	83	86	83
	Kvinnor	63	65	66	67	68	68
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	Totalt	26,0	29,7	29,6	28,4	28,9	29,6
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	Totalt	37,2	39,1	41,3	39,0	40,7	39,7
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)	Totalt	79,4	80,0	77,5	78,7		
Anmälda misshandelsbrott mot kvinna, inomhus, närstående genom parrelation med offret i kommunen, antal/100 000 invånare	Totalt	85	74	78	116	149	109
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7–20 år	Totalt	27,9	23,9	23,0	19,7		
	Män	32,5	28,4	26,2	23,2		
	Kvinnor	23,0	19,1	19,4	15,9		
Elever i musik- eller kulturskola, 6-15 år; andel (%)	Totalt		16,1	15,4	15,2		
	Män		12,8	12,0	11,4		
	Kvinnor		19,8	19,2	19,3		

Tabell 5: Nyckeltal för mål 5. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

procent, vilket placerar Kristinehamns kommun bland de 25 procent av kommunerna med bäst resultat.⁵⁴

Deltagartillfällen i idrottsföreningar bland barn och unga är över tid högre bland pojkar än bland flickor. Mellan åren 2017 och 2020 syns en nedåtgående utveckling i deltagartillfällen i idrottsföreningar, vilket gäller för både pojkar och flickor. Andelen flickor i kommunen som går i musik- eller kulturskola är betydligt högre än andelen pojkar.

Statistiken visar att antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor i nära relationer (omräknat till antal anmälningar/100 000 invånare⁵⁵) har ökat under perioden 2018 – 2021. På fyra år har antalet anmälningar nästan fördubblats. Kommunens resultat för år 2021 var högre än genomsnittet för riket.

Några goda exempel som bidrar till målet

Ett av kommunens grunduppdrag är att se till att alla invånare får en likvärdig service, oavsett vilket kön individen identifierar sig som. För att stärka möjligheten till ekonomisk självförsörjning arbetar kommunen aktivt med att öka andelen kommunalt anställda som arbetar heltid. Förutom ett

tidigare projekt som kallades Heltidsresan arbetar kommunen också med hälsofrämjande schemaläggning, som syftar till att utarbeta hållbara scheman för personal inom särskilt boende och hemtjänst. En ambition är att minska antalet delade turer utan att öka bemanningsgraden och samtidigt tillgodose brukarnas behov såväl som en god arbetsmiljö. Kristinehamns kommun erbjuder också heltid som norm inom vård- och omsorgsverksamheten.

Kommunen arbetar även med föreningsstöd för att stötta det ideella föreningslivet och ge fler invånare möjlighet till betydelsefulla fritidsaktiviteter. Respektive nämnd ansvarar för föreningsstöd till de föreningar som faller under nämndens område, både när det gäller dialog och bidragsbeviljande. Trots att var nämnd hanterar sitt eget föreningsstöd finns en samordning kring frågor som är övergripande, till exempel allmänna villkor för föreningsbidrag och kommunikation som berör alla eller flera av föreningarna. I de allmänna villkor som alla föreningar som får föreningsbidrag ska uppfylla ingår bland annat att föreningarna ska arbeta mot kränkningar och diskriminering samt att styrelsen ska sträva efter att ha en jämn könsfördelning.

54. Kolada. Kvinnors medianlön som andel av mäns medianlön, kommunalt anställda, andel (%)

55. Observera att i mindre kommuner där antalet kan vara lågt kommer enstaka fall att medföra stora förändringar för nyckeltalsvärdet mellan åren. Nyckeltalet är inte färgsatt och skälet till det är att undvika felaktiga tolkningar då stigande värden kan ha ett aktivt arbete att minska mörkertal och öka anmälningsbenägenheten. Källa: Rådet för främjande av kommunala analyser - Agenda 2030. Nyckeltal för kommuner och regioner - Vägledning, september 2020.

Viktigt att ha koll på

Utvecklingen med anmälda misshandelsbrott mot kvinnor är något som är viktigt att följa upp och analyseras. Inte minst behöver det analyseras om, och i så fall i vilken utsträckning, våldet är hedersrelaterat. I övrigt bidrar kommunen till ökad jämställdhet genom bland annat de aktiviteter som genomförs, inte minst för barn. Jämställdheten påverkas av hur resurser och möjligheter fördelas mellan pojkar och flickor och det är därför viktigt att se till att fritidspengarna fördelas jämnt mellan aktiviteterna. En uppföljning av hur fritidspengarna fördelas mellan könen kan också säkerställa att ingen snedfördelning sker. Vad gäller jämställdheten inom den egna organisationen är det viktigt att hålla koll på trenderna för könsfördelning hos personer i ledande ställning samt i ansökning och rekrytering vid utlysta tjänster.

Summering

Antalet anmälda misshandelsbrott mot kvinnor i nära relationer har nästan fördubblats sedan 2018. Den politiska ledningen i kommunen är, precis som nationellt, förhållandevis jämställd. Det finns skillnader i könsfördelningen bland kommunens medarbetare då fler män än kvinnor i kommunen arbetar heltid. Samtidigt som männen tar ut föräldrapenning i allt större utsträckning. Löneklyftorna hos kommunens invånare har ökat mellan könen, till kvinnornas nackdel. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 5 bedömas vara en betydande utmaning.

MÅL 6

Tillgång till rent vatten och sanitet för alla

Mål 6 handlar om att säkerställa tillgången till en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla. Tillgång till vatten är en grundläggande förutsättning för att kunna leva ett anständigt liv. Vatten är exempelvis en förutsättning för världens livsmedels- och energiproduktion. Klimatförändringar och extrema väderfenomen innebär ökade risker för försämrade vattenkvalitet och smittspridning.⁵⁶

Kommunens roll

Kommunerna har ansvar för tillgången till dricksvatten och avlopp. Såväl skyddet av vattnet som dricksvattnets kvalitet och hur avloppsvattnet ska renas är reglerat på EU-nivå, men styrs också av flera svenska lagar som till exempel miljöbalken och lagen om allmänna vattentjänster. Trots en god tillgång till vatten och avlopp finns det behov av att förbättra vattenkvaliteten samt minska föroreningar och övergödning i många svenska sjöar och vattendrag. Kommunerna är ansvariga för att genomföra flertalet av de åtgärder som krävs för att förbättra vattenkvaliteten både i rollen som VA-producent och som granskande myndighet. Kommuner arbetar också för att förebygga problem med vattenbrist och sinande brunnar, vilket perioder av låga grundvattennivåer kan leda till.⁵⁷

Hur ligger Sverige till?

Tillgången till säkert dricksvatten och goda sanitära förhållanden i Sverige är bra. Sverige har en integrerad vattenförvaltning och kunskapen om vattenanvändning har ökat. Det finns däremot utmaningar vad gäller enskilda brunnar och avlopp, långsiktigt säkerställande av dricksvattenresurser och skydd av vattenrelaterade ekosystem. Här finns utmaningar med fysisk påverkan från vattenkraft, dammar och markavvattning. Det finns också utmaningar med att nå god ekologisk status för sjöar och vattendrag. Däremot har Sverige sedan 2015 bildat 145 nya naturreservat med limniskt syfte och åtgärdat 554 vandringshinder för fiskar.⁵⁸

Challenges remain

On track or maintaining SDG achievement

Bild 6: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Vattentillgången i Sverige är god och det gäller även Kristinehamns kommun. Alla vattentäkter i Kristinehamns kommuns har vattenskyddsområde och alla grundvattenförekomster i kommunen har god kemisk och kvantitativ status. När det gäller sjöar och vattendrag med god ekologisk status är resultaten för kommunen lägre. Andelen sjöar i kommunen med god ekologisk status har minskat år 2021, vilket gör att kommunen placerar sig bland de 25 procent av kommunerna med lägst resultat. Det är även ett betydligt lägre resultat än genomsnittet för riket samma år. Statistiken visar att andelen vattendrag i kommunen med god ekologisk status är noll.

Den primära vattentäkten i kommunen är Bergsjön och kommunen har tre vattenverk: Sandköping, Bäckhammar och Nybble, varav Sandköping är det största. Tillsammans har verken tillstånd enligt vattendom att leverera 10 000 kubikmeter vatten per dygn men producerar idag cirka 5 500 kubikmeter per dygn. Alla vattenverken är utrustade med reservkraft som säkerställer funktionen även under elavbrott. För att förebygga att incidenter inträffar och för att veta hur de ska hanteras om de ändå uppstår har VA-avdelningen upprättade kontrollprogram för vatten och avlopp.

56. Globala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

57. Ibid.

58. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

Tillgång till rent vatten och sanitet för alla

Mål 6.		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Rent vatten och sanitet för alla							
Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%)	Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Sjöar med god ekologisk status, andel (%)	Totalt	15,8	15,8	15,8	15,8	10,5	53,7
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)	Totalt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	34,4
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	97,2

Tabell 6: Nyckeltal för mål 6. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Några goda exempel som bidrar till målet

För att säkerställa vattenförsörjning, vattenkvalitet och påverka invånarnas inställning genomför kommunen flera insatser och projekt. Förändringar i lagen om allmänna vattentjänster (LAV) sker från och med den 1 januari 2023. Det innebär bland annat att kommunerna ska ha en aktuell vattentjänstplan på plats senast den 1 januari 2024. Kommunens pågående arbete med VA-plan kommer att ändra inriktning efter det nya lagkravet. Arbetet med VA-policyn kommer att färdigställas och sedan kommer arbetet med vattentjänstplanen påbörjas.

Miljö- och byggnadsnämnden lämnar tillstånd till och gör tillsyn av enskilda avlopp, samt granskar varje ny anläggning i samband med tillståndsgivning för att säkerställa att de uppfyller miljökraven. I varje enskilt fall görs en bedömning utifrån hur känslig omgivningen är för övergödning och föroreningar. Även lantbrukens spridning och lagring av gödsel samt användning av kemiska växtskyddsmedel kontrolleras genom nämndens tillsyn.

Kommunen har under flera år även arbetat med att sprida information till invånarna om hur man tvättar bilen på rätt sätt, det vill säga på en tvätthanläggning med godkänd rening i stället för på gatan där vattnet rinner ut till sjöar och vattendrag utan att först renas. Tillsammans med godkända fordonstvättar deltar Kristinehamn årligen i kampanjen ”Stora Biltvättarhelgen” som arrangeras av Svenskt Vatten. Kommunen har hamnat på första eller andra plats fem gånger samt fått specialutmärkelsen Årets inspiratör i miljöinitiativet Hållbar biltvätt tävling ”Årets biltvättarkommun” på grund av sina informationsinsatser.

Viktigt att ha koll på

Eftersom vattnets kvalitet kan påverkas av bland annat föroreningar och utsläpp är det viktigt att ta hänsyn till sådana faktorer så tidigt som möjligt i planprocessen. Med hjälp av översyn av läckage in i och ut ur vattenledningsnätet, förekomsten av bland annat tungmetaller och läkemedel i avloppsvattnet samt utsläpp av kväve och fosfor från avlopp kan kommunen hålla övergripande koll på utvecklingen.

Summering

I Kristinehamns kommun har alla vattentäkter gott skydd och goda nivåer för grundvatten. Detta bidrar till att säkerställa tillgången på färskvatten av bra kvalitet inom kommunen vilket är i enlighet med landets utveckling. Utöver den vattenproduktion som redan förekommer i kommunen finns även ytterligare kapacitet i de befintliga vattenverken. Utmärkande i statistiken är dock den ekologiska statusen för sjöar och vattendrag i kommunen, där andelen sjöar med god ekologisk status har minskat år 2021 och andelen vattendrag med god ekologisk status är noll. Att nå god ekologisk status för sjöar och vattendrag är en utmaning för Kristinehamns kommun såväl som för Sverige. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 6 bedömas vara neutral.

MÅL 7

Tillgång till ren och hållbar energi för alla

Mål 7 handlar om att säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla. Pålitliga energikällor är viktiga för att stora delar av samhället ska fungera. Valet av energiform påverkar i hög grad utsläppen av klimatpåverkande gaser till atmosfären.⁵⁹

Kommunens roll

Kommuner är stora energianvändare men också stora energiproducenter. Kommuner, tillsammans med Sveriges regioner, använder drygt 20 TWh energi, eller knappt fem procent av Sveriges energianvändning i sina verksamhetslokaler och allmännyttiga bostäder. Till följd av detta har kommuner möjlighet att arbeta aktivt i upphandlingar med att ställa krav och i den egna produktionen se till att följa utvecklingen och använda den senaste tekniken. En omställning av energisystemet pågår genom fortsatt utbyggnad av förnybar energi och utfasning av fossila bränslen inom både elproduktion och fjärrvärme. Det finns en långsiktig positiv trend för energieffektivisering, samtidigt som mer kan göras i både befintliga och nya byggnader.⁶⁰

Hur ligger Sverige till?

I Sverige har hela befolkningen tillgång till elektricitet. Andelen förnybar energi ökar och energiintensiteten förbättras. Däremot behövs ytterligare åtgärder för att nå målet, särskilt ur ett globalt perspektiv. I ljuset av Rysslands invasion av Ukraina har regeringen ytterligare understrukt behovet av en påskyndad energiomställning och utfasning av fossila bränslen, för att minska import av fossila bränslen från Ryssland och minska utsläppen av växthusgaser.⁶¹

I omställningen till ett mer hållbart samhälle anses elektrifiering vara en av de allra viktigaste komponenterna för att minska landets utsläpp. Nya prognoser säger att elanvändningen i Sverige, som en konsekvens av detta, kan komma att öka med 120 procent till år 2045 jämfört med dagens nivå⁶². Elektrifieringen ställer därmed nya krav på hela det svenska energisystemet, där inte bara tillgången till tillräcklig energi är avgörande utan även tillgången till effekt.

SDG achieved

On track or maintaining SDG achievement

Bild 7: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Kristinehamn som geografiskt område ligger högt i elanvändning totalt sett. År 2020 låg slutanvändningen på 21 MWh/invånare, vilket är nästan dubbelt så högt som de 12 MWh för genomsnittet i riket samma år⁶³. Elproduktionen totalt inom kommunens geografiska område har haft en positiv utveckling och ökat med drygt 50 procent mellan åren 2017 och 2020. Andelen förnybara energikällor i elproduktionen har legat stadigt på 99 procent under samma period.

Elproduktionen från vindkraft i kommunen har ökat med 85 procent mellan åren 2017 och 2020. Kristinehamn har idag ett 60-tal vindkraftverk och ytterligare några som är tillståndsgivna. Antalet solcellsanläggningar i kommunen har, precis som i resten av Sverige, stigit kraftigt och gått från 16 stycken år 2017 till 229 stycken år 2021. Den installerade effekten har därmed också ökat från 0,36 MW till 4,56 MW.

Den genomsnittliga elavbrottstiden per kund i kommunen har minskat under perioden 2017-2020, med en avvikelse för år 2018 där statistiken visar en tillfällig dubblering av avbrottstiden. En möjlig förklaring på detta är den extremt varma sommaren 2018 då det uppstod flera naturbränder i Kristinehamnsområdet, vilket även kan ha påverkat strömförsörjningen negativt. Med undantag för avvikelsen 2018 ligger kommunens resultat under perioden bland de mittersta 50 procent vid jämförelse med andra kommuner.

Statistiken visar att den totala fjärrvärmeproduktionen inom kommunens geografiska område har minskat något under perioden 2018-2020. Andelen förnybart producerad fjärrvärme ligger på över 98 procent under samma period. Det saknas uppgifter om hur stor andel av bostäderna i

59. Glokala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

60. Ibid.

61. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

62. Energiforsk och Profu (2021). Efterfrågan på fossilfri el. Tillgänglig: <https://www.energiforetagen.se/globalassets/dokument/fardplaner/scenario-2045-april-2021/scenarioanalys-efterfragan-fossilfri-el-2045-slutrapport.pdf>

63. Kolada. Slut användning av el inom det geografiska området, MWh/inv

Mål 7. Hållbar energi för alla		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Elavbrott, genomsnittlig avbrottstid per kund (SAIDI), minuter/kund	Totalt	96	193	92	69		
Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)	Totalt		98,9	98,6	98,3		
Utsläpp till luft av växthusgaser, el och fjärrvärme, ton CO ₂ e/inv Totalt	Totalt	0,02	0,03	0,04	0,04		
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv	Totalt	88	87				
- Slutanvändning av fjärrvärme inom det geografiska området, MWh/inv	Totalt	0	0	0	3		
- Slutanvändning av el inom det geografiska området, MWh/inv	Totalt		22	22	21		
Elproduktion totalt inom det geografiska området, MWh	Totalt	366 725	345 599	371 100	553 974		
Elproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)	Totalt	99	99	99	99		
Elproduktion av vattenkraft inom det geografiska området, MWh	Totalt	407	322	546	461		
Elproduktion av vindkraft inom det geografiska området, MWh	Totalt	236 860	220 920	246 371	439 104		
Fjärrvärmeproduktion totalt inom det geografiska området, MWh	Totalt		101 723	101 394	90 874		
Solcellsanläggningar totalt, installerad effekt (MW)	Totalt	0,36	0,89	1,91	3,45	4,56	1 593,11
Solcellsanläggningar totalt, antal	Totalt	16	31	102	168	229	92 360

Tabell 7: Nyckeltal för mål 7. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Kristinehamn som är anslutna till fjärrvärmenätet. När det gäller kommunens egna lokaler har större delen av lokalerna fjärrvärme som uppvärmningssystem och några få byggnader har bergvärme installerat. En av kommunens lokaler har fortfarande olja till hjälp för uppvärmning.

Några goda exempel som bidrar till målet

Energianvändningen är en grundpelare i den hållbara omställningen. Kommunen har tagit stort initiativ när det gäller vindkraft och bidragit till många satsningar inom etablering av ny vindkraft. Kristinehamns kommun var först i Värmland med att ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för vindkraft (2008). Vindkraftsplanen pekade ut många och relativt stora ytor eftersom kommunen har bra förutsättningar i form av vindlägen, få närboende och andra motstående intressen, samt var positivt inställd till vindkraft och förnybar energi. I den senaste översiktsplanen för kommunen (2021) har delar av vindkraftsplanen från 2008 tagits in och kommunen har därmed tryggat de tillståndsgivna områdena, som

även tillgodosett utpekade riksintresseområden för vindkraft. Vidare arbetar kommunen med mål 7 genom insatser för energieffektivisering i kommunens lokaler.

Vid nybyggnationer och renoveringar av kommunens byggnader lyfts bland annat möjlighet för installation av solceller. För att förbättra styrningen av ventilation och uppvärmning i samband med nybyggnationer har kommunen anställt en arbetsledare inom fastighetsteknik som är delaktig vid projekteringar. Kommunen har även ett system för att övervaka och sköta ventilation och värme i flera av kommunens lokaler.

Det pågår även arbete för att hitta sätt att minska energianvändningen i kommunens verksamhetslokaler, bland annat genom att byta ut ventilationsaggregat och gamla armaturer. Exempelvis på Djurgårdsskolan planeras 263 äldre ljuskällor att bytas ut till 131 nya LED-källor, vilket kommer resultera i mer än en halvering av energianvändningen samtidigt som ljuskällorna är mer långlivade än tidigare lösning. Detta minskar såväl kostnad som konsumtion av material.

MÅL 7

Tillgång till ren och hållbar energi för alla

Viktigt att ha koll på

Tillgången till ren och ekonomiskt överkomlig energi är en kritisk faktor för hela samhället. För att säkra tillgången till energi är det viktigt att kommunen håller koll på balansen mellan elproduktion och elkonsument i kommunen. Ett verktyg för att nå balans i produktion och konsumtion är att säkerställa att energin används så effektivt som möjligt. Det är även viktigt att energianvändningen i den kommunala verksamheten följs upp och utvärderas för att kunna effektiviseras kontinuerligt. För att säkerställa att kommunens egen verksamhet ligger i linje med Agenda 2030 och mål 7, kan också ambitiösa mål för energieffektivisering sättas.

Summering

Kristinehamns kommun är aktiv i tillståndsprocessen vid etablering av ny vindkraft, vilket innebär en positiv utveckling av förnybar energiproduktion. I kommunen finns idag ett flertal vindkraftverk och ytterligare fler är på gång. Generellt sett ligger kommunen, liksom Sverige, bra till inom många av de områden som är relevanta för målet. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 7 bedömas vara god.

Elproduktionen totalt inom kommunens geografiska område har haft en positiv utveckling och ökat med drygt 50 procent mellan åren 2017 och 2020.

I omställningen till ett mer hållbart samhälle anses elektrifiering vara en av de allra viktigaste komponenterna för att minska Sveriges utsläpp. Nya prognoser säger att elanvändningen i Sverige, som en konsekvens av detta, kan komma att öka med 120 procent till år 2045 jämfört med dagens nivå. Elektrifieringen ställer därmed nya krav på hela det svenska energisystemet, där inte bara tillgången till tillräcklig energi är avgörande utan även tillgången till effekt.

99%

Andelen förnybara energikällor i elproduktionen har legat stadigt på 99 procent under 2017-2020.

Elproduktionen från vindkraft i kommunen har ökat med 85 procent mellan åren 2017 och 2020. Kristinehamn har idag ett 60-tal vindkraftverk och ytterligare några som är tillståndsgivna. Antalet solcellsanläggningar i kommunen har, precis som i resten av Sverige, stigit kraftigt och gått från 16 stycken år 2017 till 229 stycken år 2021. Den installerade effekten har därmed också ökat från 0,36 MW till 4,56 MW.

MÅL 8

Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Mål 8 handlar om att alla människor ska ha ett arbete med anständiga arbetsvillkor. Det handlar också om att främja inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt. Alla människor som arbetar behöver få en inkomst som går att leva på, som eliminerar fattigdom och främjar ekonomisk tillväxt i alla länder.⁶⁴

Kommunens roll

Kommuner stödjer utvecklingen av arbetstillfällen för alla grupper, även de som står långt från arbetsmarknaden. Detta kan ske exempelvis i samverkan med Arbetsförmedlingen, näringslivet och den sociala ekonomin⁶⁵. Kommunerna ansvarar även för kommunal vuxenutbildning (komvux) som bidrar till att människor kan utbilda sig och hitta arbete. Inte minst gäller det individer som står långt från arbetslivet, så att de kan finna försörjning och sysselsättning. Kommunen är en stor arbetsgivare och har därför också ett stort ansvar för att säkerställa bra arbetsvillkor och god arbetsmiljö för sina medarbetare.⁶⁶

Hur ligger Sverige till?

Sverige har jämförelsevis hög ekonomisk tillväxt med hög sysselsättningsgrad med bra löner och goda arbetsvillkor. Sverige har den högsta andelen anställda kvinnor inom EU, men den är låg bland utrikesfödda kvinnor. Det finns däremot utmaningar när det gäller osäkra tillfälliga anställningar, löneskillnader, arbetsmigration samt tillgång till spetskompetens och kompetensmatchning.⁶⁷

Sveriges nationella sysselsättningsmål om över 80 procent sysselsättningsgrad nåddes 2020. Sysselsättningsgraden för åldersgruppen 20–64 år uppgick till 80,7 procent år 2021. Män har fortfarande en högre genomsnittlig lön än kvinnor, men gapet mellan könen har minskat något år för år. Under de senaste tio åren har den totala andelen unga som varken arbetar eller studerar i Sverige i åldern 15–24 år minskat, däremot bedöms gruppen dock drabbas hårdare av covid-19-pandemins långsiktiga konsekvenser och lågkonjunktur jämfört med andra grupper av unga.⁶⁸

Challenges remain

On track or maintaining SDG achievement

Bild 8: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Med ungefär 2000 tillsvidareanställda⁶⁹ är kommunen den största arbetsgivaren i Kristinehamn.⁷⁰ Den största privata arbetsgivaren är Kongsberg Maritime Sweden AB med 275 anställda.⁷¹ Vård och omsorg samt sociala tjänster sysselsätter flest arbetstagare i Kristinehamn, följt av tillverkning och utvinning, handel samt utbildning.⁷² Näringslivet visar på en positiv utveckling sett över perioden 2015-2020 gällande både tillväxt i förädlingsvärde och god lönsamhet. Tillväxten i förädlingsvärde minskade under 2020 men lönsamheten var fortfarande positiv. Dock är tillväxten i förädlingsvärde, anställda och företag lägre än riket. En större andel anställda jobbar också inom krympande och medelväxande branscher än riket. Byggbranschen har haft störst tillväxt i antal anställda under perioden 2015-2020 och företagstjänster har haft störst tillväxt i antal företag.⁷³ Statistiken visar en positiv utveckling i antalet nystartade företag i Kristinehamn för åren 2020 och 2021.

Andelen förvärvsarbetande invånare i kommunen är relativt låg vid jämförelse med andra kommuner. Andelen förvärvsarbetande kvinnor är lägre än andelen förvärvsarbetande män. Förvärvsintensiteten bland utrikesfödda är också lägre i gruppen kvinnor än gruppen män. Statistiken visar att långtidsarbetslösheten i kommunen har minskat 2021 jämfört med 2017. Kommunen har relativt hög långtidsarbetslöshet vid jämförelse med andra kommuner och för 2021 är kommunens resultat högre än genomsnittet för riket. Andelen unga vuxna i kommunen som varken arbetar eller studerar är relativt hög vid jämförelse med andra kom-

64. Glokala Sverige (2021). *Arbetsbok – Agenda 2030*.

65. Social ekonomi omfattar verksamheter som har allmännyttan eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Källa: Glokala Sverige (2021). *Arbetsbok – Agenda 2030*.

66. Glokala Sverige (2021). *Arbetsbok – Agenda 2030*.

67. Regeringens skrivelse 2021/22:247. *Sveriges genomförande av Agenda 2030*.

68. *Ibid.*

69. Kristinehamns kommun (2021). *Årsredovisning 2021*. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/kommun-och-politik/ekonomi-och-budget/arsredovisning/>

70. Svenskt Näringsliv (2022). *Kristinehamn, Största arbetsgivare 2021*. Tillgänglig: https://www.foretagsklimat.se/kristinehamn/statistics?factor=largest_employers

71. Ekonomifakta (2022). *Kristinehamn, Största privata arbetsgivare 2022*. Tillgänglig: <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Regional-statistik/Din-kommun-i-siffror/Kristinehamn?compare=1>

72. SCB. *Förvärvsarbetande 16-74 år med arbetsplats i regionen (dagbefolkning) (RAMS) efter näringsgren SNI 2007*. Kristinehamn 2020.

73. Dun & Bradstreet (2020). *Näringslivsanalys Kristinehamns kommun 2015-2020*.

Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/globalassets/naringslivssamverkan/pdf/kristinehamn-kommun-naringslivsanalys-2015-2020.pdf>

Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Bruttoregionalprodukt (BRP), 1000 kr/inv		275,1	293,6	300,2			
Invånare 17–24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	Total	11,2	11,2	10,4	10,7		
	Män	10,9	11,5	10,2	11,1		
	Kvinnor	11,6	10,9	10,7	10,2		
Långtidsarbetslöshet 25–64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.	Totalt	6,7	5,6	4,7	5,5	5,6	4,6
	Män	7,3	5,8	4,7	5,7	5,8	4,6
	Kvinnor	6,1	5,3	4,8	5,4	5,3	4,6
Förvärvsarbetande invånare 20–64 år, andel (%)	Totalt	74,2	75,8	75,2	74,4		
	Män	75,0	76,7	76,1	75,0		
	Kvinnor	73,4	74,8	74,1	73,7		
Förvärvsintensitet, utrikes födda 20–64 år, andel (%)	Totalt	44,8	51,4	52,1	52,8		
	Män	47,8	54,7	56,3	57,3		
	Kvinnor	41,5	47,9	47,4	47,9		
Sjukfrånvaro totalt bland anställda, kommun, andel (%)	Totalt	5,9	5,7	5,4	7	7,3	7,7
	Män	3,5	3	3,3	5,1	5,2	5,3
	Kvinnor	6,7	6,5	6,1	7,6	8,1	8,4
Nystartade företag, antal	Totalt	111	108	104	125	136	78 690
Nystartade företag, antal/ 1000 inv, 16–64 år	Totalt	7,8	7,7	7,5	9,1	10,0	12,4

Tabell 8: Nyckeltal för mål 8. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

muner. Under perioden 2017–2020 har andelen unga vuxna som varken arbetar eller studerar legat på cirka 11 procent, vilket innebär att mer än var tionde ung vuxen i kommunen riskerar att hamna utanför samhället redan tidigt i livet. Det kan jämföras med genomsnittet för riket på 7,7 procent för år 2020.

Ser man till kommunen som arbetsgivare visar statistiken att sjukfrånvaron hos kommunalt anställda i Kristinehamn är relativt låg sett över perioden 2017–2021, men ökar 2020–2021. För 2021 ligger kommunens resultat bland de mittersta 50 procent vid jämförelse med andra kommuner och jämfört med genomsnittet för riket samma år är sjukfrånvaron bland kommunalt anställda i Kristinehamn lägre. Sjukfrånvaron är högre bland kvinnor än män. Skillnad mellan kvinnor och män syns även i genomsnittet för riket.

Några goda exempel som bidrar till målet

Kristinehamns kommun arbetar på flera olika sätt för att säkerställa att den egna personalen mår bra och får goda förutsättningar både i arbetslivet och för tryggad egenförsörjning. Arbetet som görs för att samverka med och stödja det lokala näringslivet redovisas under mål 9.

Inom kommunen finns en hälso- och rehabsamordnare som stöttar chefer i frågor som rör sjukfrånvaro hos personalen både när det gäller långtidssjukskrivningar och upprepad korttidsfrånvaro. Det finns även ett arbetsmiljöhjul som stöd för planering och uppföljning i det systematiska arbetsmiljöarbetet, som följs upp med hjälp av ett digitalt system. Utbildningar i systematiskt arbetsmiljöarbete genomförs med nämnder, chefsgrupper och samverkansgrupper. Det pågår också ett arbete för att identifiera arbetsplatser med risk för sjukfrånvaro enligt en modell för riskorienterat arbetssätt från Sveriges kommuner och regioner (SKR). Inom kommunen kallas detta för förebyggande arbetssätt och arbetet utförs på grupp nivå med aktiviteter för att förebygga sjukfrånvaro och främja friska arbetsplatser. För att främja ett hållbart arbetsliv arbetar exempelvis kommunens bemanningscentrum tillsammans med stöd, vård och omsorgsförvaltningen med projektet Hälsofrämjande schemaläggning. Kommunen har även precis startat en pilot med pensionsrådgivning, för att medarbetarna ska se hur arbetet och föräldradeltidighet påverkar den framtida pensionen. Målsättningen är att sedan kunna erbjuda pensionsrådgivning till alla medarbetare i nästa steg.

För att följa upp hur medarbetarna i kommunens verksamheter uppfattar kommunen som arbetsgivare och sitt arbete utifrån områdena motivation, ledarskap och styrning, genomförs sedan 2018 enkätundersökningen Hållbart medarbetarengagemang (HME). Med hjälp av resultatet kan kommunen jämföra sig med andra kommuner och följa sin egen utveckling över tid. Kommunens resultat i form av totalindex har över perioden 2018-2021 legat på 78-80 (index 0-100 där 100 är bäst) vilket ligger i nivå med genomsnittet för Sveriges kommuner.⁷⁴

I den senaste revideringen av översiktsplanen (2021) integrerades kommunens tillväxtprogram i planen. Syftet var att definiera tillväxt ur ett lokalt kommunperspektiv och beskriva vad som ska göras för att nå dit. Målet var att stärka kopplingen mellan den fysiska planeringen och tillväxtplaneringen i kommunen. Det pågår ett arbete för att säkerställa en hållbar samordning mellan översiktsplanen och kommunens styrmodell.

Viktigt att ha koll på

Mål 8 omfattar ett brett ansvarsområde och för kommunen finns det flera aspekter och nyckeltal som är viktiga. För framtiden är det avgörande att fortsätta hålla koll på utvecklingen med andelen unga som varken arbetar eller studerar. En ökning av unga personer som varken arbetar eller studerar kan innebära både fler unga i ett socialt utanförskap samt även skapa stora långsiktiga kostnader för kommunen.

Arbetet med att hålla koll på och säkerställa att sjukfrånvaro inom kommunens verksamheter inte fortsätter öka är också viktigt, för kvaliteten i verksamheten såväl som för ekonomin. En framtida utmaning är också att en större andel anställda arbetar inom krympande eller medelväxande branscher, vilket innebär att det finns behov av ett aktivt arbete med att attrahera nya typer av företag. Därför är det även intressant att hålla koll på överlevnadsgraden hos nya företag efter tre år.

Summering

Inom mål 8 finns flera utmaningar för kommunen som bland annat relativt hög långtidsarbetslöshet och relativt låg andel förvärvsarbetande invånare. I kommunen varken arbetar eller studerar mer än var tionde ung vuxen, vilket är en betydligt högre siffra än riket. Däremot syns en positiv utveckling inom nyföretagande och kommunen har relativt låg sjukfrånvaro hos sina anställda. Det lokala näringslivet är förhållandevis diversifierat och största näringsgrenar i kommunen sett till antal anställda är vård, omsorg och sociala tjänster samt tillverkning och utvinning. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 8 bedömas vara en utmaning.

73. Kristinehamns kommun (2022). Årsredovisningar 2018, 2019, 2020 samt 2021. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/kommun-och-politik/ekonomi-och-budget/arsredovisning/>

Fotograf: Per Englund

MÅL 9

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Mål 9 är inriktat på att bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt att främja innovation. Sverige har en väl utbyggd infrastruktur och har länge verkat för hållbar industri samt ett innovationsfrämjande klimat. En fungerande infrastruktur är grundläggande för att samhället ska fungera.⁷⁵

Kommunens roll

Kommuner har många och breda uppdrag som rör trafik och infrastruktur. Det handlar om trafikplanering, trafiksäkerhet, väghållning, kollektivtrafik, färdtjänst och bredband samt omfattande infrastrukturprojekt. En väl fungerande och hållbar infrastruktur genererar flera positiva effekter och främjar ekonomisk tillväxt och utveckling. Kommunerna som aktörer är stora investerare i just infrastruktur i och med sitt ansvar för vatten, avlopp, vägar, kollektivtrafik, energidistribution samt fiberoptik. Ansvaret för viss tillsyn av olika verksamheter kan också bidra till en hållbar utveckling av såväl näringsliv som offentligt finansierade verksamheter. Möjligheten till samverkan med universiteten i olika sammanhang innebär också att ny kunskap kan bidra till innovationer.⁷⁶

Hur ligger Sverige till?

Sverige har under de senaste åren gjort betydande insatser för att säkerställa en motståndskraftig infrastruktur och en inkluderande och hållbar industrialisering samt för att främja innovation. Åtgärder som bland annat vidtagits är ny industrialisering som ska främja elektrifiering och utveckling av fossila bränslen i delar av landet. Fler åtgärder krävs dock för att nå målet. Tillgängligheten till kollektivtrafik varierar mycket mellan landets kommuner och regioner. I Stockholms län hade 94 procent av befolkningen tillgång till kollektivtrafik 2019. Motsvarande siffra för Gotlands län var endast 64 procent. Godstransportvolymerna har, totalt för alla trafikslag, även ökat under 2000-talet. Ökad kollektivtrafik och betydligt minskade godstransportvolymerna är bara några av åtgärderna som kommer krävas för nå mål 9.⁷⁷

Challenges remain

Score moderately improving,
insufficient to attain goal

Bild 9: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Tillgång till bredband i Kristinehamn har ökat under perioden 2017–2021. Andelen hushåll med tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund var 83,4 procent för 2021.

I statistiken syns en markant ökning mellan åren 2018 och 2019 när det gäller andelen befolkning i kollektivtrafknära läge. Ett kollektivtrafknära läge innebär andel av befolkningen som i det geografiska området har en trafikerad hållplats inom 500 meter från sin folkbokföringsadress.⁷⁸ Det kan finnas flera förklaringar till ökningen, exempelvis att fler invånare har flyttat närmre tätort eller att vissa hållplatser trafikerats i högre grad. Ansvaret för kollektivtrafiken i kommunen ligger hos Region Värmland, som är regional kollektivtrafikmyndighet i Värmlands län. Kristinehamns kommun och Region Värmland samverkar i arbetet med utvecklingen kring hållbart resande i kommunen.

Genomsnittlig körsträcka med personbil har sjunkit mellan åren 2018 och 2020 för att sedan öka med lite drygt 10 mil per invånare under år 2021. Kristinehamn ligger högre än genomsnittet för riket och bland de 50 procent mittersta kommunerna.

Företagsklimatet beräknat som Nöjd Kund Index avseende kommunens myndighetsutövning har under perioden 2017–2020 legat på en hög nivå i jämförelse med andra kommuner. Under de fyra åren var kommunens totalindex mellan 77 och 80. År 2021 var kommunens totalindex 75, vilket är ett resultat bland de mittersta 50 procent av kommunerna.

75. Glokala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

76. Ibid.

77. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

78. Andel befolkning i det geografiska området som har en trafikerad hållplats inom 500 meter från sin folkbokföringsadress. Med trafikerad hållplats avses hållplats, för samtliga trafikslag som trafikeras med minst en avgång per timme, vardagar mellan 06:00 och 20:00. Avståndet till hållplats utgår från fågelavstånd och beaktar inte väg- och gatunät. Källa: Kolada.

Mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	Totalt	74,4	77,1	81,1	82,1	83,4	88,8
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	Totalt	77	80	77	78	75	
Befolkning i kollektivtrafknära läge, andel (%)	Totalt	42,5	42,3	62,7	62,4		
- Befolkning, inom tätort, i kollektivtrafknära läge, andel (%)	Totalt	48,9	48,6	72,7	72,6		
- Befolkning, utanför tätort, i kollektivtrafknära läge, andel (%)	Totalt	9,4	9,9	10,5	10,9		
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv totalt	Totalt	721,7	728,3	707,4	665,8	677,9	610,9

Tabell 9: Nyckeltal för mål 9. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

En annan undersökning gällande företagsklimat som genomförs av Svenskt Näringsliv visar att 56 procent av företagen tycker att företagsklimatet är bra, och att det skett en positiv utveckling det senaste året i upplevelsen av informationen till företag, kommunens upphandling, och tjänstepersonernas attityder till företagande. Även dialogen mellan företag och kommunens beslutsfattare upplevs som förbättrad. Som en följd av detta har Kristinehamn klättrat från plats 243 år 2018 till plats 111 i 2022 års rankning.⁷⁹

Några goda exempel som bidrar till målet

Tillgång till god fysisk och digital infrastruktur är bärande för en kommuns utveckling, liksom innovation och ett lönsamt näringsliv. Kommunen genomför flera initiativ och utveckling som drivs av kommunens verksamheter och i samverkan med andra för att bidra till en långsiktigt och positiv tillväxt.

Kommunen har ett näringslivsbolag Näringslivssamverkan i Kristinehamn AB (Närsam) med uppdrag att stödja, stimulera och utveckla Kristinehamns näringsliv, i syftet är att skapa tillväxt och ett gott företagsklimat i samverkan. Närsams uppdrag är även att utveckla och marknadsföra Kristinehamn som en attraktiv och hållbar destination för att få fler besökare och besökare som stannar längre i Kristinehamn. Närsam deltar i flera samarbeten i näringslivsfrämjande syften. Business Region Värmland är ett etableringssamarbete med syfte att främja nya företagsetableringar samt bidra till att skapa goda förutsättningar för utveckling av befintligt näringsliv. Kristinehamn Innovation Park ska stödja, stimulera och utveckla näringslivet i Kristinehamn, för tillväxt och ett gott företagsklimat. Närsams fokus inom det innovationsstödjande arbete är på två av kommunens nationellt och internationellt starkaste kompetensområden – strömningslära/hydrodynamik och skoglig bioekonomi. Närsam stödjer testbäddprojekt som syftar till att kommersialisera innovationer, det vill säga ta forskningsresultat från laboratorium till en kommersiell process. Testbäddarna fungerar som plattform för samverkan mellan industri, forskning samt olika regionala

och nationella aktörer. Ett exempel på testbädd är Ligno-City som syftar till att kommersialisera innovationer inom lignin-baserade produkter, som bland annat kan ersätta petroleumbaserade plaster och drivmedel.

Utifrån en översyn av Kristinehamns kommuns samhällsbyggnadsarbete pågår ett utvecklingsarbete inom samhällsbyggnadsområdet. Det övergripande målet är att nyttja kompetensen inom samhällsbyggnadsområdet bättre och skapa en bättre kundupplevelse för de invånare, företag och organisationer som möter Kristinehamns kommun. En del i arbetet har varit utbildningar och workshops med ett brett deltagande med fokus på områden där kommunen behöver bli bättre på att samordna sig. Tyngdpunkten har varit på hur olika kompetenser ska arbeta tillsammans och hur verksamheterna ska agera för att leverera bästa möjliga produkt till kommunens invånare och företag. Dessutom ska en ny näringslivspolitisk plan tas fram och ett politiskt råd med fokus på kommunens arbete med samhällsbyggnadsfrågor har inrättats. Det pågår också ett arbete med att införa en gemensam företagslotsfunktion samt gemensam evenemangslotsfunktion.

En annan viktig del för att nå målet är att skapa förutsättningar för minskade utsläpp från transporter. Förutom ansvaret för den egna infrastrukturen arbetar kommunen även med påverkansåtgärder för viktiga infrastrukturprojekt utanför kommunal regi, till exempel ny järnväg mellan Kristinehamn och Örebro (Nobelbanan, en del av projektet Oslo-Sthlm 2.55) samt byggnation av nya slussar i Trollhätte kanal för utveckling av Vänersjöfarten. Kommunen har tillsammans med Region Värmland tagit fram en handlingsplan för kollektivtrafik där ett antal åtgärder för ökat kollektivt resande identifieras. Bland annat ska möjligheter för tågstopp i Björneborg utredas.

Kommunen har även byggt upp ett LoRaWAN-nätverk där sensorer kan kommunicera med varandra, och som blir ett

79. Svenskt Näringsliv (2022). Företagsklimat, Kristinehamn. Tillgänglig: <https://www.foretagsklimat.se/kristinehamn>

viktigt verktyg i att optimera verksamheten och göra den mer resurseffektiv. Bland annat används detta i VA-systemet, där alla nya vattenmätare sätts ut hos kunderna idag är digitala och kan skicka data i realtid om varje hushålls vattenförbrukning. Systemet meddelar om kunden har förbrukat ovanligt mycket vatten under en tidsperiod, vilket leder till en kontakt och dialog om tänkbara orsaker. Kommunen ska också testa olika mätare på vattenledningar ute i gatorna som ska mäta vattenflödet i ledningarna för att märka om flödet mellan två platser minskar och indikera om det finns en vattenläcka. LoRa-enheterna är även energisnåla och ska kunna klara sig på ett och samma batteri under hela sin livstid, som är upp till 10 år beroende på sensortyp.

Viktigt att ha koll på

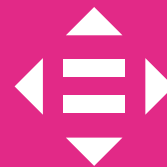
I omställningen mot fler fossilfria transporter är kommunen en viktig möjliggörare, både i översikts- och detaljplaneringen men också i tillståndsgivningen. För att säkerställa en positiv utveckling i linje med Agenda 2030 och mål 9 är det relevant att ha koll på och följa upp möjligheter till fossilfria transporter och hållbart resande samt invånarnas nöjdhet med gång- och cykelvägar. Vid utveckling av digital övervakning av viktiga samhällsfunktioner finns många goda exempel att hämta inspiration från, bland annat hos andra kommuner och aktörer.

Summering

Transporter tillhör de mest utsläppsintensiva sektorerna i samhället och, som för många andra kommuner i Sverige, är det en utmaning för Kristinehamn att bryta detta förhållande. En av kommunens utmaningar inom detta mål är att många i Kristinehamn tar bilen till och från jobbet, vilket märks i form av en längre genomsnittlig körsträcka per invånare än jämfört med riket. Det finns ambitioner att förändra detta och det pågår aktiviteter för att förbättra infrastruktur och pendlingsmöjligheter. Sedan ett sammantaget grepp har tagits om samhällsbyggnadsfrågorna syns en positiv utveckling i företagsklimatet i kommunen, som idag kan betraktas som god. För att stötta innovation som leder till framtida jobb och avveckling av användningen av fossila material ingår Kristinehamn i flera samarbeten och projekt inom hydrodynamik och utveckling av skoglig bioekonomi. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 9 bedömas vara en utmaning.

Fotograf Per Englund.

MÅL 10

Allas lika rättigheter och möjligheter

Mål 10 handlar om att minska ojämlikheten inom och mellan länder – att minska klyftorna lokalt, nationellt och globalt. I grunden handlar det om allas lika rättigheter och möjligheter oberoende av till exempel kön, etnicitet, religion, funktionsvariation, ålder eller ekonomisk och social status. Ojämlikhet skapar grogrund för konflikter, sjukdomar och miljöförstöring. För att samhällen ska kunna utvecklas rättvist och hållbart krävs en jämnare fördelning av makt och resurser.⁸⁰

Kommunens roll

Kommunerna har genom sitt ansvar för skola, omsorg och socialt stöd goda möjligheter att motverka ojämlikhet mellan olika individer och grupper av både barn och vuxna. Fullföljande av grundläggande utbildning är en av flera viktiga faktorer för minskad ojämlikhet. Det kommunala utjämningssystemet är tänkt att ge likvärdiga förutsättningar för välfärd oavsett var i landet man befinner sig. Trots detta finns det utmaningar i att erbjuda en likvärdig offentlig service i kommunerna och regionerna på grund av varierande befolkningssammansättning och andra förutsättningar. Bostads- och samhällsplanering samt kultur och fritidsaktiviteter är andra viktiga områden i arbetet för att motverka ojämlikhet.⁸¹

Hur ligger Sverige till?

Frågan om jämlikhet går att koppla till flertalet av övriga globala mål i Agenda 2030. Andelen av befolkningen som har varaktigt låg ekonomisk standard ökar och är nästa tre gånger så hög bland utrikesfödda. Ojämlikhetens tillväxt märks också i form av hur hälsan fördelar sig utifrån socioekonomiska förhållanden. Oroväckande tecken finns på ökad segregation och stora skillnader mellan olika bostadsområden vad gäller ekonomi, skolresultat, boende och hälsa. Inte minst hos barn med utländsk bakgrund.⁸² Dessutom uppgav 13 procent av kvinnorna och 8 procent av männen i Sverige 2021 att de blivit utsatta för diskriminering eller kränkande behandling det senaste året.⁸³

Challenges remain

Score moderately improving,
insufficient to attain goal

Bild 10: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Jämlikhet är en mänsklig rättighet. Alla ska ha likvärdiga möjligheter och förutsättningar oavsett vem man är. Detta innebär ett gemensamt ansvar att ge stöd till dem som behöver extra hjälp i vardagen. Samhällsklyftorna beror på flera olika faktorer och är ofta svåra att jobba bort då de lätt biter sig fast i både människor och samhälle.

Statistiken visar att andelen invånare i Kristinehamn som saknar tillit till andra har minskat mellan 2018 och 2021. En positiv utveckling syns både bland kvinnor och män. I medborgarundersökningen 2021 anger 37 procent av de svarande att de har förtroende för kommunens politiker, vilket är ett resultat som ligger bland de mittersta 50 procent vid jämförelse med andra kommuner.⁸⁴ Andelen brukare i daglig verksamhet LSS som upplever att de får bestämma om saker som är viktiga är för dem är relativt låg vid jämförelse med andra kommuner.

Kristinehamn har under lång tid haft en relativt hög arbetslöshet, vilket bidrar till att det finns en betydande grupp med inga eller låga inkomster. Utbildning är den viktigaste faktorn för att få arbete, och eftersom skolresultaten i Kristinehamn är låga i jämförelse med andra kommuner kan effekten bli att klyftorna ökar.

För kommunen innebär det att antalet individer som behöver insatser från kommunens verksamheter växer samt att det arbete som bedrivs för att främja invånarnas möjlighet till egen försörjning blir allt viktigare. Den segregation som syns i Sverige gällande möjligheter att få jobb beroende på om man är född i Sverige eller inte syns också i Kristinehamn. Arbetslösheten bland utrikes födda i kommunen ligger på 25,8 procent, vilket är 21 procentenheter högre än bland inrikes födda.⁸⁵

80. Glokala Sverige (2021). *Arbetsbok – Agenda 2030*.

81. Ibid.

82. SCB (2020). Uppväxtvillkor för barn med utländsk bakgrund Demografiska rapporter 2020:3.

83. Regeringens skrivelse 2021/22:247. *Sveriges genomförande av Agenda 2030*.

84. Kolada, Medborgarundersökningen 2021 – Förtroende för kommunens politiker; andel (%)

85. Uppgifter från Arbetsförmedlingen (2022).

Mål 10. Minskad ojämlikhet		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	Totalt		34		29	29	28
	Män		37		29	29	29
	Kvinnor		31		30	28	27
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	Totalt					60	
	Män					61	
	Kvinnor					59	
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20–64 år, vistelsetid 4–6 år, andel (%)	Totalt	37,7	42,0	42,1	42,2		
	Män		48,8	52,5	50,5		
	Kvinnor		30,1	22,6	28,6		

Tabell 10: Nyckeltal för mål 10. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Några goda exempel som bidrar till målet

Kristinehamns kommun arbetar på flera olika sätt för att minska de sociala klyftorna och det digitala utanförskapet samt bidra till ökad integration och minskad segregation. Genom att exempelvis anordna yrkesutbildningar inom bristyrken ger kommunen nyanlända möjligheter till etablering på arbetsmarknaden, vilket är en viktig förutsättning för ett självständigt liv. Utbildningsinsatser har byggts upp inom ramen för ESF-projektet ”Yrkesväg Värmland” och dess föregångare Match2Job. I november 2022 startade även projektet ”Yrkesväg” där Kristinehamn deltar. Projektet Yrkesväg kommer att bygga vidare på utbildningsmodellen. Yrkesväg ska utveckla målgruppsanpassade utbildningsinsatser och andra stödjande insatser för tredjelandsmedborgare inom Vuxenutbildningen i samverkan med olika aktörer som ansvarar för målgruppens integration. Insatserna utvecklas i en modell med tre utbildningsspår som omfattar heltidsstudier där språkundervisning integreras med andra samhälls-, arbetslivs- och yrkesintegrerade insatser, samt praktiska inslag.

I projektet ingår 21 partners från Värmland, Örebro, Västra Götaland och Dalarna. Projekten har gjort det möjligt att förändra arbetssätt och metoder inom ramen för befintliga verksamheter. Kristinehamn har även en överenskommelse om samverkan med Arbetsförmedlingen kring hur strategiska frågor, utbildningar och jobbspår skall bedrivas, inte minst gällande att få fler unga och nyanlända i arbete. Syftet är att individen ska kunna få så effektiv service som möjligt från båda organisationerna.

Kommunen arbetar även med ett funktionsråd och pensionärsråd där flera olika förvaltningar och intressegrupper finns representerade. Råden är forum för samverkan, proaktiv hantering av frågor och inhämtning av perspektiv på kommunens olika uppdrag. För att exempelvis minska digitalt utanförskap och öka tillgängligheten har en digital lots anställts inom stöd, vård- och omsorgsförvaltningen. Lotsen

är en projektanställning som påbörjades under hösten 2022 och ska till en början finnas i ett år för att sedan utvärderas. Andra insatser för ökad jämlikhet sker också inom kulturverksamheterna, såsom biblioteket och konstmuseet, där frågor om jämlikhet och allas rätt att få vara sig själva uppmärksammas på olika sätt. Bland annat har konstmuseet visat en utställning som lyfter Sara Danius gärning inom akademien och vad som skedde i me too-rörelsen. Biblioteket arrangerar sagostunder med dragartister riktat mot barn och familjer i syfte att belysa mångfald. Dessa aktiviteter kopplar även till mål 5.

Viktigt att ha koll på

De ökande klyftorna i samhället är ett problem, både ur social och demokratisk synpunkt. Här spelar kommunen en viktig roll. För att säkerställa att den kommunala verksamheten lever upp till sitt välfärdsuppdrag är det viktigt att hålla koll på utvecklingen av de sociala klyftorna. Det är viktigt att andelen elever med fullföljda studier ligger på en hög nivå samt att kommunen fortsätter att arbeta med att skapa bra förutsättningar för integration på lokal nivå. I samarbete med andra aktörer bör kommunen även hålla koll på att andelen invånare med avsaknad av tillit till andra inte ökar.

Summering

I Kristinehamn syns samma typ av utmaningar med ökad ojämlikhet som nationellt. Den höga arbetslösheten och antalet invånare med låga eller inga inkomster bidrar till att klyftorna ökar. Flera aktiviteter pågår för att öka integrationen. Andelen invånare med tillit till andra visar en positiv utveckling och förtroendet för politikerna i kommunen ligger i nivå med genomsnittet för andra kommuner. I Sverige har många utrikes födda svårare att få jobb än inrikes födda, detta förhållande syns även i Kristinehamn. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 10 bedömas vara en utmaning.

MÅL 11

Hållbara, resilienta städer och samhällen

Mål 11 handlar om att göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. På många sätt är mål 11 en katalysator för andra mål samtidigt som den är beroende av att andra mål uppnås. Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering inklusive bostäder, offentliga platser såsom parker och torg, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering.⁸⁶

Kommunens roll

Kommunen har ett huvudansvar för samhällsplaneringen och kan på så sätt påverka människors vardagsbeslut och miljöpåverkan genom sitt sätt att utveckla platsen. Ansvaret omfattar samhälls- och bostadsplanering, för vatten, avlopp och delar av transportinfrastrukturen. Kommunerna har även ett ansvar för att i samverkan med region och länsstyrelse ta fram riktlinjer för bostadsörjningen och ha mål för bostadsbyggande enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Den vägledande översiktsplaneringen är viktig för att skapa en hållbar utveckling. I översiktsplanen formulerar kommunen hur den vill att stad och land ska utvecklas. Hur planeringen sedan ser ut i strategier och praktisk utformning påverkar inte bara möjligheten att bidra till en övergång till ett fossilfritt, hållbart samhälle utan också människors upplevelse av livskvalitet, hälsa och säkerhet. Det handlar om offentliga mötesplatser, rekreationsytor, bostadsplanering, sociala och kulturella aktiviteter och cirkulära flöden.⁸⁷

Hur ligger Sverige till?

I Sverige finns säkra bostäder med god standard. Däremot är bostadsbrist fortfarande ett stort problem i många städer och tätorter, med bland annat trångboddhet som följd.

Antalet kommuner som rapporterar bostadsbrist har dock sjunkit något. Tillgången till kollektivtrafik liksom grönområden är hög. Sverige har under de senaste åren ökat fokus på kulturmiljövården och betydelsen av en god livsmiljö för alla människor. Antalet människor i Sverige som drabbas av naturkatastrofer och liknande är generellt mycket begränsat, men behovet av ökad klimatanpassning syns över hela landet.⁸⁸

Challenges remain

Score moderately improving,
insufficient to attain goal

Bild 11: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Kristinehamn har sedan 1990-talet genomgått en strukturell förändring. Kommunen har gått från en relativt lokal arbets- och bostadsmarknad till att arbetsmarknaden regionaliseras med ständigt ökande pendlingsströmmar som följd, i huvudsak till och från Karlstad och Karlskoga. Bostadsmarknaden följer liknade mönster och regionaliseras även den allt mer. Regionaliseringen och den kraftiga bostadsmarknadsutvecklingen i framförallt Karlstad, vilket gör Kristinehamn mer intressant som boendeort för nya grupper. Däremot

gör ökad efterfrågan på bostäder, tillsammans med lånetak och amorteringskrav, att det blir allt svårare att komma in på bostadsmarknaden i kommunen.

Kristinehamn har för närvarande ett underskott på bostäder. Bostadsbristen är kvantitativt som störst i centralorten men det finns kvalitativa brister i bostadsbeståndet i hela kommunen, främst när det gäller full tillgänglighetsanpassning. Underskottet på bostäder beräknas att bestå även på tre års sikt i kommunen som helhet med betoning på centralorten, och med ett stort behov av nya hyresrätter. Totalt beräknas 281 nya bostäder att påbörjas under 2022 och 2023.⁸⁹

Den demografiska försörjningskvoten⁹⁰ i kommunen har ökat under perioden 2017-2021. En ökad demografisk försörjningskvot visar på en utveckling där färre behöver försörja fler. Den demografiska försörjningskvoten är högre i Kristinehamn än jämfört med genomsnittet för riket, men även för genomsnittet för riket syns en ökning under samma period. Befolkningsmängden i Kristinehamn har minskat sedan år 2016⁹¹.

Statistik över luftföroreningar visar att den totala mängden utsläpp av kväveoxider i kommunen har minskat fram till 2019, men det har skett en ökning igen under år 2020. Ser man till utsläpp av kväveoxider beräknat i kg per invånare, ligger Kristinehamn bland de 25 procent av kommunerna som har högst utsläpp 2020. Den totala mängden utsläpp till luft av mikropartiklar i kommunen har varierat något under perioden 2017–2020. För utsläpp av mikropartiklar, beräk-

86. SKR (2022). SKR:s arbete som bidrar till de 17 globala målen.

87. Ibid.

88. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

89. Kristinehamns kommun (2022). Bostadsmarknadsenkät 2022.

90. Den demografiska försörjningskvoten beräknas som summan av antal personer 0-19 år och antal personer 65 år och äldre dividerat med antal personer 20-64 år. Ett värde över 1 innebär att gruppen äldre och yngre är större än den i arbetsför ålder. Källa: Kolada.

91. Kolada. Antal invånare, totalt.

Mål 11. Hållbara städer och samhällen		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Demografisk försörjningskvot (lågt värde = önskvärt)	Totalt	0,88	0,88	0,90	0,90	0,91	0,77
	Män	0,83	0,84	0,85	0,86	0,87	0,74
	Kvinnor	0,93	0,93	0,95	0,95	0,96	0,80
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	Totalt	15,8	13,9	14,6	13,6	12,5	16,9
	Män	17,4	15,4	16,3	15,0	13,7	17,8
	Kvinnor	14,2	12,6	12,9	12,2	11,4	15,9
Utsläpp till luft av kväveoxider (NO _x), totalt, kg/inv	Totalt	22,8	22,8	20,5	23,1		
Utsläpp till luft av kväveoxider (NO _x), totalt, kg	Totalt	562 952	553 782	498 058	558 675		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg/inv	Totalt	4,86	5,50	5,31	5,40		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), kg	Totalt	119 861	133 918	128 884	130 576		

Tabell 11: Nyckeltal för mål 11. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

nat i kg per invånare, ligger Kristinehamn även här bland de 25 procent av kommunerna som har högst utsläpp. Denna typ av mindre partiklar (PM_{2,5}) kommer framförallt från olika förbrännings och industriprocesser. Av alla luftföroreningar i stadsluften är partiklarna den grupp som har starkast koppling till negativa hälsoeffekter.⁹²

Några goda exempel som bidrar till målet

Kommunens översiktsplan beskriver fyra faktorer som har stor betydelse för var folk vill bo och skapar förutsättningar för tillväxt, och som därmed är viktiga för kommunens utveckling och den övergripande inriktningen för den fysiska planeringen. Dessa faktorer är: storleken på marknaden, snabba transporter som möjliggör arbetspendling, tillgång till humankapital och attraktiva miljöer samt teknisk utveckling och innovationer. Därför är trafik, grön struktur, översvämning, bostäder och utveckling av järnvägen alla tydligt utpekade områden i översiktsplanen. De nya detaljplanerna som utvecklas säkerställer en blandad bebyggelse när kommunen växer och utvecklas. Kommunen har även tillsammans med Region Värmland tagit fram en handlingsplan för kollektivtrafiken med syfte att få till ett nytt linjenät för bussar i tätorten.

För att stimulera invånare och besökare att utöva ett aktivt friluftsliv under alla årstider har kommunen förstärkt belysning, anlagt offentliga grillar, möjliggjort vinterbad och bidragit till en konstsnöanläggning. En ny aktivitetspark är även på gång att byggas på Adlersparretorget, där en större igenväxt grusplan ska göras om till grönområde, lekplats, gräsfotbollsplan och möjlighet till annan aktivitet. Kommunen har skapat ett stort grönområde i centrum som är kommunens stadspark med skatepark, lekpark och ytterligare ytor för rörelse, aktivitet och umgänge utomhus.

Kristinehamns kommun ingår i samverkansområde för luftkvalitet Luftsamverkan Värmland. Just nu pågår en gemen-

sam upphandling för ett antal kommuner i Värmland med avsikt att upphandla en objektiv skattning av luftkvaliteten för en ny period. I kommunen mäts idag halter av kväveoxid, bensen samt partiklar (PM₁₀). Det finns riktlinjer för vad som anses vara god luftkvalitet. Inga större överträdelser har inträffat under perioden.

Viktigt att ha koll på

För att åstadkomma en hållbar utveckling i kommunen är det viktigt att ha koll på och minimera kommunens verksamheters påverkan på klimatet och miljön. I takt med klimatförändringarna är det viktigt att göra riskanalyser och ha beredskap för hur förekomster av klimatrelaterade händelser kan påverka kommunen och dess invånare. För att bibehålla en god balans i samhället med tillgång till boende för överkomliga priser är det viktigt med fortsatt utveckling av diversifierat boende. För att uppnå hållbara samhällen är det viktigt att även sociala aspekter finns med i den fysiska planeringen. Att skapa samhällen som bjuder in till möten mellan människor, att rumsligt segregerade områden knyts ihop med övriga kommunen och skapa platser där människor upplever trygghet och välbefinnande.

Summering

Den demografiska försörjningskvoten i Kristinehamn ligger sämre till än riket. Ökad efterfrågan på bostäder har tillsammans med lånetak och amorteringskrav höjt tröskeln för att komma in på bostadsmarknaden. Kommunen arbetar aktivt med att utveckla grönområden och tillgänglighet till ett aktivt friluftsliv året om. Utsläppen till luft av mikropartiklar PM_{2,5} är relativt högt vilket innebär en försämrad luftkvalitet. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 11 bedömas vara neutral.

92. Naturvårdsverket (2022). Fakta om partiklar i luft (PM_{2,5} och PM₁₀). Tillgänglig: <https://www.naturvardsverket.se/annesomraden/luft/luftforeoreningar-och-dess-effekter/fakta-om-partiklar-i-luft-pm25-och-pm10>

MÅL 12

Hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Mål 12 handlar om att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster, vilket är en nödvändighet för att minska negativ påverkan på klimat och miljö samt människors hälsa. En hållbar konsumtion och produktion innebär en effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster som är nödvändiga för försörjningen samt minskad påverkan från farliga kemikalier.⁹³

Kommunens roll

Kommunerna är stora konsumenter och upphandlar varje år varor och tjänster för miljardbelopp. Genom att använda olika upphandlingsinstrument kan kommuner skapa innovationsdriven utveckling av såväl sina egna som sina leverantörers verksamheter i en hållbar riktning. Kommunerna ansvarar också för stora delar av avfallshanteringen. I Sverige återvinns stora delar av avfallet. Att ta tillvara resurser i avfallet genom återvinning och att avgifta kretsloppet genom att samla in farligt avfall är avgörande för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen och ligger i linje med flera av målen i Agenda 2030, bland annat mål 12. Konsumentrådgivning och energi- och klimatrådgivning är andra tjänster som kommuner erbjuder invånarna.⁹⁴

Hur ligger Sverige till?

Skulle hela världen konsumera på samma sätt som Sverige gör skulle det behövas 4,2 jordklot för att tillhandahålla resurserna.⁹⁵ Detta sätt att konsumera är ohållbart och en fråga som behöver adresseras på alla nivåer i samhället. Utsläppen av växthusgaser till följd av konsumtion minskar trots att konsumtionen fortfarande är hög i landet och betydligt större än vad planeten klarar av. Sverige har ett stort materialavtryck och en hög inhemsk materialkonsumtion jämfört med andra länder. Matavfallet minskar hos hushållen och livsmedelsindustrin men inte i andra delar av livsmedelskedjan. Det kommunala avfallet per capita är under EU:s genomsnitt. Mängden farligt avfall har dock inte minskat. Sverige har en upphandlingslagstiftning som gör det möjligt att beakta hållbarhetsaspekter generellt och i vissa fall är det obligatoriskt. Arbete för en ökad hållbar upphandling krävs.⁹⁶

Major challenges remain

Score moderately improving,
insufficient to attain goal

Bild 12: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Den totala mängden insamlat kommunalt avfall, räknat i kilo per invånare, har ökat under perioden 2017–2020 och andelen kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning har minskat något sedan 2018. Önskvärd riktning för dessa nyckeltal är att mängden avfall ska minska och att andelen avfall som återvinns ska öka.⁹⁷ Vid jämförelse med andra kommuner ligger Kristinehamns kommuns resultat för år 2020 bland de 50 procent i mitten för alla avfallsnyckeltal i den redovisade statistiken, utom för insamlat mat- och restavfall där kommunens resultat ligger bland de 25 procent av kommunerna med sämst resultat.

Kommunens resultat för måltidsvinn i grund- och gymnasieskola har förbättrats markant med en minskning av måltidsvinnet på 36 procent mellan år 2019 och 2020. Serveringsvinnet utgör den största delen av minskningen. Upphandling av livsmedel sker utifrån mål i kost- och måltidspolicyn om att behålla andelen ekologiska livsmedel-sinköp om 35 procent. Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet har ökat under perioden 2017–2020 och Kristinehamn ligger bland de 25 procent av kommunerna med bäst resultat. År 2021 var 83,8 procent av alla inköpta animalier (kött, fågel, mejeri och ägg) svenska.

93. SKR (2022). SKR:s arbete som bidrar till de 17 globala målen.

94. Glokala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

95. Earth Overshoot Day (2022). Tillgänglig: <https://www.overshootday.org/newsroom/country-overshoot-days/>

96. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

97. Rådet för främjande av kommunala analyser [RKA] (2020). Agenda 2030 - Nyckeltal för kommuner och regioner.

Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	Totalt	440	492	511	555		
- Insamlat förpackningar och returpapper, kg/invånare (justerat)	Totalt	77	80	66	71		
- Insamlat grovavfall, kg/invånare (justerat)	Totalt	124	165	199	240		
- Insamlat farligt avfall (inkl. elavfall och batterier), kg/invånare (justerat)	Totalt	26	28	28	29		
- Insamlat mat- och restavfall, kg/invånare (justerat)	Totalt	212	219	218	214		
- Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	Totalt	42	43	40	38		
Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%)	Totalt	42	43	40	38		
Måltidssvinn, grund- och gymnasieskola, gram/ätande	Totalt			77	49		
- Serveringssvinn, grund- och gymnasieskola, gram/ätande	Totalt			48	26		
- Tallrikssvinn, grund- och gymnasieskola, gram/ätande	Totalt			29	23		
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	Totalt	33	35	35	36		

Tabell 12: Nyckeltal för mål 12. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Några goda exempel som bidrar till målet

Kommunen upphandlar för mellan 500 och 700 miljoner kronor per år, och är därmed en betydande inköpare av produkter och tjänster. Att arbeta med mer hållbara upphandlingar är därför ett viktigt strategiskt verktyg för att bidra till hållbar konsumtion och produktion. I det arbetet finns däremot flera utmaningar. Bland annat är det ofta ont om tid när upphandlingarna ska göras och djupare analyser kan få stå tillbaka för att få ett avtal på plats. Det finns även utmaningar i förhållandet mellan budget och mer hållbara alternativ. Frågan som ofta adresseras är vad hållbarhet får kosta? Idag pågår ett utvecklingsarbete inom hållbar upphandling med kommunens upphandlare. Syftet med arbetet är att integrera hållbarhet och koppla till Agenda 2030 tydligare i kommunens upphandlingar samt skapa en ökad dialog kring hållbarhet hos både leverantör och beställare.

Parallellt med detta utvecklingsarbete uppdateras policyn för upphandling för att kunna använda det som kommer fram i utvecklingsarbetet som underlag, men också tydliggöra hur både ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet har bäring i kommunens upphandlingsarbete. Arbetet kommer fortsätta under 2023 med fler utbildningstillfällen och workshops för att lyfta hållbarhetsfrågorna och få dem som en naturlig del av upphandlarnas arbete och underlag.

Den kommunala avfallsplanen uppdateras och följs upp kontinuerligt allt eftersom det kommer krav på fler fraktioner. Det finns möjlighet till källsortering i flera av kommunens lokaler, med ambitionen att göra det möjligt i alla. Närheten till avfallsinsamling tas med i tidigt skede vid planering av

bostäder och idag finns det många återvinningsmöjligheter som är lätta att nå. Kommunen har två fasta återvinningscentraler, vid Strandmossen och i Björneborg. För att ge fler möjlighet till återvinning finns det även mobila återvinningscentraler i Bäckhammar och Rudskoga, samt ytterligare en på gång i Nybble. För att öka medvetenhet och kunskap om avfall och återvinning har renhållningsavdelningen tagit fram undervisningsmaterial till kommunens skolor.

Återvinning och återbruk finns med som en tydliga aspekter i avfallsplanen. Återbruksfunktion finns i kommunal regi. Exempelvis kan privatpersoner lämna sina gamla cyklar till Österviks Rehab på stadsbondgården, där de repareras och säljs vidare. Det finns även en möjlighet att lämna saker till återbruk på Strandmossens återvinningscentral, där sakerna sedan lämnas vidare till verksamheter som lämnat sitt intresse att hjälpa till med omhändertagandet av sakerna. I dagsläget lämnas sportsaker vidare till Fritidsbanken, cyklar till Österviks Rehab och övrigt till Pingstkyrkans secondhand och RIA. Det görs också försök med varor för byggåterbruk i samband med rivningar i kommunen. Kommunen har avtal med två aktörer, Myrorra och Emmaus, för klädinsamling vid återvinningscentraler och återvinningsstationer.

Sedan 2016 finns en policy mot hormonstörande och andra hälso- och miljöfarliga ämnen i kommunens verksamheter.⁹⁸ De prioriterade fokusområdena är byggnadsmaterial, städ/hygien, inredning och miljöer där barn sover och leker. Efter en kemikalieinventering i kommunens förskolor har saker som kunde innehålla farliga ämnen bytts ut, som till exempel barnens vilomadrasser och leksaker som inte bedömdes som

98. Kristinehamns kommun (2016). Policy mot hormonstörande och andra hälso- och miljöfarliga ämning i kommunens verksamheter. KS/2013:98.

lämpliga. De leverantörer som kommunen har avtal med ska leverera ”giftfria” leksaker och inventarier. Vid om- och nybyggnation av kommunlokaler ställs krav att alla varor och material ska vara rekommenderade eller accepterade enligt Bygghälsöversynen eller Sunda hus. I skolor och förskolor säkerställs alltid att det används linoleummattor som är fria från hormonstörande ämnen. Vid upphandling av lokalvård ställs krav på att miljömärkta produkter som ”Bra miljöval”, Svanen och EU-Ecolabel ska användas i första hand samt att produkterna ska vara parfymfria.

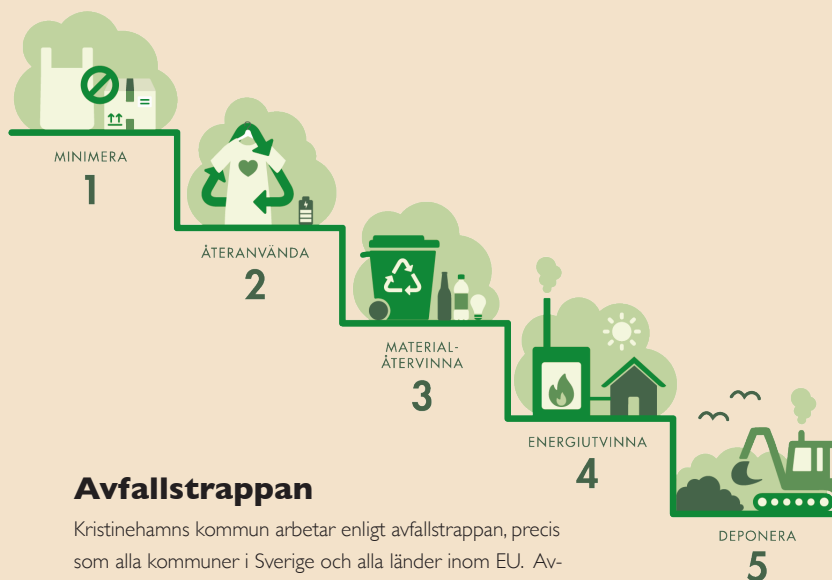
Måltidsorganisationen i kommunen bedriver ett aktivt arbete för klimatsmarta måltider och minskat matsvinn. De arbetar aktivt med menyplanering och val av maträtter, väljer råvaror med omsorg samt mäter och registrerar matsvinn dagligen i köken. Inom måltidsorganisationen arbetas också med att öka andelen vegetabilier och att anpassa måltiderna efter säsong. Matsvinnet vägs även periodvis inom vård- och omsorgsverksamheter.

Viktigt att ha koll på

Samhället behöver bli mer cirkulärt, det vill säga bli bättre på att återanvända, återvinna och cirkulera material. Därför behöver det finnas en hög tillgänglighet till återvinning och källsortering i kommunen. För att säkerställa en positiv utveckling i enlighet med mål 12 är det också viktigt att materialkonsumtionen minskar samtidigt som resurseffektiviteten ökar inom den egna verksamheten. Utveckling av hållbar upphandling kan användas som ett verktyg för att driva omställning i produktion och konsumtion, men också för att minska kommunens konsumtionsbaserade avtryck.

Summering

Ett utvecklingsarbete kring hållbara upphandlingar pågår i kommunen, vilket är ett viktigt arbete för att driva omställning i produktion och konsumtion. Måltidssvinnet har minskat med över 30 procent inom grund- och gymnasieskolan, vilket har en positiv påverkan på både ekonomi och miljö. Jämfört med andra kommuner har Kristinehamn en utmaning när det gäller mängden mat- och restavfall. Det finns även utmaningar i förhållandet mellan budget och mer hållbara alternativ när kommunen upphandlar tjänster och varor. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 12 bedömas vara en utmaning.

Avfallstrappan

Kristinehamns kommun arbetar enligt avfallstrappan, precis som alla kommuner i Sverige och alla länder inom EU. Avfallstrappan grundar sig på ett EU-direktiv och är en metod för att beskriva vägen till att uppnå EU:s miljömål.

Direktivet handlar om att ta hand om avfallet på bästa möjliga sätt med hänsyn till miljön. Kristinehamns kommuns strävan är att hamna så högt upp i trappan som möjligt, det vill säga, se till så att det skapas så lite avfall som möjligt.

Källa: Kristinehamns kommuns avfallsplan

MÅL 13

Bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Mål 13 handlar om att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser. Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser i atmosfären kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Som följd av de ökade utsläppen riskerar världen att gå mot en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader Celsius, vilket skulle få mycket allvarliga konsekvenser. Klimatpåverkan måste begränsas för att skapa förutsättningarna för fattigdomsbekämpning och en långsiktigt hållbar utveckling.⁹⁹

Kommunens roll

Kommuner har stora möjligheter och utmaningar att minska sin klimatpåverkan och anpassa sig till ett förändrat klimat. EU har satt mål om 55-procentig minskning av CO₂e-utsläpp¹⁰⁰, som länderna tillsammans ska uppnå till år 2030 med målet att bli världens första fossilfria kontinent. I praktiken innebär det att utsläppen i Sverige behöver minska med över 10 procent per år för att ligga i linje med Parisavtalet.¹⁰¹ Arbetet för minskad klimatpåverkan i kommuner sker inom många områden. Det gäller exempelvis infrastrukturplanering och satsningar på kollektivtrafik, cykel, parkeringspolicy och trafikplanering. Att minska energianvändningen i byggnader sparar både pengar och miljö. Kommunerna har även ett ansvar vid planeringen att ta hänsyn till klimatrisker. Att klimatanpassad den fysiska planeringen innebär både att förebygga och minimera riskerna för naturolyckor. Kommuner arbetar med anpassning genom åtgärder i den fysiska miljön samt strategi- och ledningsarbete.¹⁰²

Hur ligger Sverige till?

Sveriges växthusgasutsläpp har minskat över tid men effekter av klimatförändringarna kan ses redan nu, och utsläppen av växthusgaser behöver fortsatt minska kraftigt både nationellt och globalt. En av regeringens huvudprioriteringar är att driva på klimatomställningen. Sverige har genomfört satsningar för att öka kunskapen om klimatförändringarna och de konsekvenser som de orsakar genom bland annat forskning.¹⁰³

- Major challenges remain
- ➔ Score stagnating or increasing at less than 50% of required rate

Bild 13: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

När mål 13 beskrivs brukar ett stort fokus läggas på utsläpp av växthusgaser och klimatanpassning. Utsläpp av växthusgaser till luft i kommunen, räknat i ton CO₂-ekvivalenter per invånare, har minskat mellan åren 2017-2020. Även den totala mängden utsläpp har minskat med nära 13 procent under perioden. Detta räcker dock inte för att leva upp till målet i Parisavtalet, som förutsätter att utsläppen minskar med över 10 procent per år. Andelen miljöbilar i kommunorganisationen har minskat mellan 2017-2020. Andelen fossilberoende fordon och personbilar i kommunorganisationen ökat mellan 2020 och 2021, men kommunens resultat är låga i jämförelse med andra kommuner och med genomsnittet för riket. Andelen fossilberoende personbilar i det geografiska området har ökat mellan åren 2020 och 2021. Kommunens resultat ligger här bland de 50 procent i mitten vid jämförelse med andra kommuner och resultatet är lägre än genomsnittet för riket.

I kommunens risk- och sårbarhetsanalys är översvämning identifierat och analyserat som en risk kopplat till klimatförändringarna. Översvämningensrisken är generellt större vid skyfall än vid höga vattennivåer i Väneren. År 2014 drabbades Kristinehamns kommun av en stor översvämning, som aktualiserade behovet av att adressera frågan i översiktsplanen.

99. SKR (2022). SKR:s arbete som bidrar till de 17 globala målen.

100. CO₂e står för koldioxidekvivalenter, vilket omfattar alla växthusgaser.

101. IPCC (2021). Klimatrapport – augusti 2021.

102. Glokala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

103. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO ₂ -ekv/inv.	Totalt	5,06	5,13	4,75	4,53		
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO ₂ -ekv	Totalt	124 703	124 731	115 294	109 564		
Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%) (-2020)	Totalt	43,1	42,3	26,5	16,5		
Miljöbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området, (%) (-2020)	Totalt	14,9	15,0	14,7	15,3		
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	Totalt				12,4	15,8	56,5
- Fossiloberoende personbilar i kommunorganisationen, andel (%)	Totalt				6,2	8,1	54,0
Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)	Totalt				9,2	12,9	16,5

Tabell 13: Nyckeltal för mål 13. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Några goda exempel som bidrar till målet

I det kommunala uppdraget ingår att i så stor utsträckning som möjligt säkerställa resiliens vid kriser av olika slag. I Kristinehamns kommun finns också en etablerad krisorganisation med staborientering och i samverkan med räddningstjänst, polis med flera, samt färdiga planer i form av startkort inklusive telefonlistor till aktuella befattningshavare som kan användas oavsett vilken typ av kris det gäller.

Översvämning är identifierat och analyserat som en flerfaldig risk för kommunen. En kartläggning har genomförts med fokus på de vattendrag som bedöms ha en större sannolikhet att orsaka översvämningar inom tätbebyggda områden, på grund av små avrinningsområden och begränsad avledningsförmåga. Enligt översiktsplanen ska fysisk planering alltid beakta översvämningrisker med stöd av kommunens risk- och sårbarhetsarbete. Konsekvenserna av nederbörd motsvarande ett 100-årsregn ska tas med i beräkningen för att säkerställa att inga tillkommande bostadsytor ska komma till skada av ett 100-årsregn eller utsättas för risk vid en 200-årshändelse av Vänerns vattennivåer.¹⁰⁴

Som ett led i att minska bilberoendet, och därmed minska utsläppen från persontransporterna, vill Kristinehamns kommun bli Värmlands bästa cykelkommun.¹⁰⁵ Kommunen har goda förutsättningar för detta eftersom en stor andel av befolkningen bor i tätorten. Dessutom är de topografiska förutsättningarna goda då marken är relativt plan. Tekniska förvaltningen arbetar med att ta fram en handlingsplan

för att underlätta att använda cykeln som transportmedel. Befolkningen i kommunen är dock van vid att välja bilen framför cykel och gång. Därmed är det en beteendeförändring som behövs, vilket alltid är en utmaning.

Kommunen arbetar även med att succesivt ställa om till en fossilfri fordonsflotta. För närvarande är ca 20–25 procent av kommunens fordon (inklusive elbilar som ännu inte levererats) fossilfria, med en ambition om att det ska bli fler. Det pågår ett arbete att utifrån verksamheternas förutsättningar och i förhållande till prisläge och utbud av bilar på elbilsmarknaden som passar olika verksamhetens behov, succesivt ersätta fossildrivna bilar med elbilar. Hur snabbt det kommer att gå handlar bland annat om priserna på elbilsmarknaden och om utbudet av elbilar som passar olika verksamhetens behov.

I väntan på att elbilsmarknaden ska bli mer tillgänglig ses möjligheten över att kunna köra kommunens dieselbilar på HVO100. Det fossilfria bränslet används redan idag till renhållningsavdelningens sopbilar och maskiner. Kommunen arbetar aktivt med rutiner och processer för att säkerställa att det inte finns fler fordon än vad som behövs för verksamheten. I kommunen finns en intern fordonspool där verksamheterna vid behov kan ”hyra” fordon. Fordonspoolen innehåller både bilar, elcyklar och cyklar. Det pågår även en testperiod med elscootrar och ellastcyklar för att undersöka om det kan fylla verksamheternas behov.

104. Kristinehamns kommun (2021). Översiktsplan 2021 Kristinehamns kommun. KS/2018:10. Sid. 174 ff.

105. Kristinehamns kommun (2021). Översiktsplan 2021 Kristinehamns kommun. KS/2018:10. Sid. 17.

Bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Viktigt att ha koll på

Kommuner har en viktig roll i att nå EU:s mål om 55-procentig minskning av CO₂e-utsläpp. Det är därför viktigt att hålla koll på och skapa förutsättningar för att minska utsläppen. Ett steg i rätt riktning är att sätta utsläppsmål som går i linje med Agenda 2030 och ta fram strategier som bidrar till att Sveriges utsläpp ska kunna minska med minst 10 procent per år, varje år. Gärna i samverkan med det lokala näringslivet, invånarna och civilsamhället.

Summering

Alla kommuner har en viktig roll att spela för att Sverige ska lyckas minska de nationella utsläppen i enlighet med Parisavtalet. Precis som i Sverige återstår stora utmaningar för Kristinehamns kommun att nå mål 13. De totala utsläppen minskar både i Kristinehamn och i riket, men går för långsamt. Ett aktivt arbete pågår i kommunen för att få fler att välja cykel framför bil. En succesiv omställning av kommunens fordonsflotta pågår, men kommunen ligger betydligt lägre än genomsnittet för riket när det gäller andelen fossilberoende fordon i kommunorganisationen. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 13 bedömas vara en utmaning.

Temperaturhöjning och olika scenarion

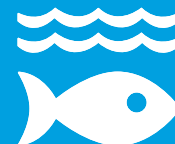
För att klara 1,5 gradersmålet behöver vi halvera våra globala utsläpp av växthusgaser till år 2030 och nå nettonoll (en balans mellan utsläpp och upptag) senast 2050. Rikare länder som Sverige måste gå ännu

snabbare fram. Frågan är annars inte om det blir en katastrof, utan hur stor den blir, hur snabbt den kommer och var den kommer att slå här-dast. Klimatförändringarna påverkar redan idag alla delar av planeten.

SCENARIO	+1,1° Här är vi nu	+1,5° Svårt att undvika <i>Absoluta kritiska tröskeln - bör inte överskridas</i>	+2° Parisavtalets tak <i>Farlig gräns</i>	+3° Om vi inte gör mer <i>Oåterkallelig förändring</i>	+4° Utan klimatåtgärder <i>Mardröm</i>
Havsnivå och isar	Rekordvärme. Arktis smälter snabbare än väntat.	46 miljoner riskerar få sina hem bortspolade.	Arktis kan smälta helt på sommaren.	Många låga öar oboeoliga 2060. Arktis och Grönlands istäcke kan på sikt smälta helt.	Havsnivån höjs succesivt. Kuststäder och öar försvinner.
Mat och vatten	År 2100 kan 8% av dagens jordbruksmark vara obrukbar.	Klimatrelaterade risker till hälsa, mat-säkerhet och vatten ökar både i Norra och Södra Europa.	Nära 3,6 miljarder människor i Afrika, Syd-Asien, Central- och Syd-amerika och små önationer drabbas av undernäring.	Global matproduktion i gungning.	Världsbanken: "Det är inte säkert att det går att anpassa oss till ett liv i en 4 graders-värld"
Skog	Fler skogsbränder i tex. Australien och Kalifornien.	Kalfjällsområdena minskar i Sverige.	+60% skogsbränder runt Medelhavet.	Amazonas riskerar att försvinna.	Öar över-svämmas
Hetta	2021 var det 7:e varmaste år som forskare någonsin sett. Sedan 1980 har temperaturen ökat för varje årtionde.	Extrema värmeböljor ökar med 129%	Extrema värmeböljor ökar med 343%	Extrema värmeböljor i Afrika ökar med 500%	Sydeuropa förvandlas till öken.
Extremväder	Fler stormar och orkaner.	Ökad orkanstyrka.	57% ökning av antal som påverkas av översvämningar i Indien.	3x kraftigare översvämningar i Europa.	75% av jordens befolkning utsätts för dödlig hetta 20 dagar om året.

UPPDATERAD: maj 2022. KÄLLOR: FN:s klimatpanel IPCC (AR4, AR5 och 1,5 SR); Carbon Brief och WWF:s Living Planet Report; Climateactiontracker, IPCC AR 6; WMO; EEA; www.panda.org IPCC 1.5°C; 2021 joins top 7 warmest years on record; WMO, UN News; Climate Change: Atmospheric Carbon Dioxide, climate.gov

*) Visar undersökningar av 16 704 populationer av 4 005 arter vilda ryggradsdjur, mellan 1970 och 2014. Ett av hoten är klimatförändringarna. Andra hot är habitatförstörelse på grund av intensivt jordbruk, illegal jakt och handel, och överfiske.

MÅL 14

Bevarande och nyttjande av hav och marina resurser

Mål 14 handlar om att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling. Haven absorberar en stor del av den koldioxid och värme som världens länder släpper ut. Samtidigt drabbas världens hav av problem som överfiske, förorening, gifter och föroreningar. Hur haven hanteras är avgörande för mänskligheten som helhet och för att balansera effekterna av klimatförändringarna.¹⁰⁶

Kommunens roll

Att bevara och nyttja hav och marina resurser på ett hållbart sätt är frågor som kommuner arbetat länge med. Vattenrening är ett sådant exempel, där avloppsrening är en viktig del. Kommunerna har också tillsynsansvar när det gäller vattenkvalitet. Flera kommuner har arbetat fram kustzonsplaner för att skydda kust- och havsområden.¹⁰⁷

Hur ligger Sverige till?

Marin förorening är ett omfattande problem i Sverige och situationen för de marina naturtyperna har försämrats. Ungefär 14 procent av de svenska marina områdena var år 2020 skyddade och år 2021 bedömdes 52 procent av de svenska fisk- och skaldjursbestånden vara hållbart nyttjade.¹⁰⁸ Samtidigt är skydd och restaurering av kust- och havsområdena nyckelåtgärder för att bevara biologiska marin mångfald.

- Major challenges remain
- ➔ Score stagnating or increasing at less than 50% of required rate

Bild 14: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

I Koladas urval av nyckeltal för Agenda 2030 saknas nyckeltal för kommuner under mål 14.

Kommunen ingår i en samordnad recipientkontroll genom Norra Vänerns Intressenter, där olika undersökningar görs av vattenmiljön i sjöar och vattendrag. Under 2021 gjordes undersökningar omfattande bland annat vattenkemi, växtplankton, kiselalger och bottenfauna. Utredningar har visat att Lötälven främst är påverkad av enskilda avlopp och jordbruk, medan Varnan i sin övre del främst påverkas av skogsmark och i den nedre delen av dagvatten och bräddat avloppsvatten.¹⁰⁹

År 2021 var mellan 90 och 100 procent av fisken som köptes in vid de olika köksenheter i kommunen märkt med ”marine stewardship council” (MSC). En märkning med MSC innebär att fisken är hållbart fiskad, och att det är möjligt att spåra den i alla led. Denna spårbarhet innebär att det finns en transparens i livsmedelskedjan, vilket är viktigt eftersom fisken passerar flera leverantörer innan den hamnar på slutdestinationen.

106. SKR (2022). SKR:s arbete som bidrar till de 17 globala målen.

107. Glokala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

108. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

109. SGS Analytics Sweden AB (2021). Norra Väner 2021, populärversion och SGS Analytics Sweden AB (2020). Norra Väner 2020.

Några goda exempel som bidrar till målet

Kristinehamn angränsar inte till något hav men är ändå en kustkommun med Vänern som närmsta granne. De vattendrag som finns i kommunen är också en del av Vänern eftersom de mynnar ut i sjön och därför spelar förekomsten av föroreningar i dessa vattendrag stor roll.

Kristinehamns kommun är medlem i flera vattensamarbeten.¹¹⁰ Ansvarsområdena för samarbetena spänner över att bevara Väterns naturliga miljöförhållanden, att verka för en hållbar utveckling av Vätern inom områdena samordning, näringsliv och kommunikation. Men också att få till stånd en säker och naturanpassad tappningsstrategi för Vätern som samtidigt tar till vara naturvärden och samhällsintressen samt att uppnå levande sjöar och vattendrag genom kalkning för att motverka och åtgärda försurning.

Kalkning av sjöar sker genom Värmlands läns kalkningsförbund där kommunen är medlem. Miljö- och byggnadsnämndens tillsyn av enskilda avlopp och av lantbrukens spridning och lagring av gödsel är en viktig åtgärd för att motverka övergödning.

Viktigt att ha koll på

En fortsatt och löpande recipientkontroll är en viktig uppgift som kommunen har för att säkerställa vattenkvaliteten och den biologiska marina mångfalden.

Summering

Kristinehamn är en kustkommun som ligger vid Vätern strand, en sjö som mår bra och har god vattenkvalitet.¹¹¹ Förutom en samordnad recipientkontroll är kommunen medlem i flera vattensamarbeten för att på olika sätt bevara och främja friska vattendrag. Ett löpande arbete sker också för att motverka försurning och övergödning. En mycket stor andel av den fisk som serverades i kommunens verksamheter har hållbarhetsmärkningen MSC. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 14 bedömas vara neutral.

Foto: Nina Simonen

110 Vänerns vattenvårdsförbund, Vänersamarbetet, Vänerrådet och Värmlands Läns kalkningsförbund.

111 Vänerns vattenvårdsförbund (2022). *Hur mår Vätern?* Tillgänglig: <https://www.vanern.se/>

MÅL 15

Ekosystem och biologisk mångfald

Mål 15 handlar om att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald. Hållbara ekosystem och biologisk mångfald är grunden för vårt liv på jorden. Att tillgodose mänsklighetens behov av livsmedel, energi, vatten, mineraler och råmaterial utan att skada den biologiska mångfalden och säkerställa hållbart nyttjande ekosystemtjänster är en avgörande utmaning för mänsklighetens överlevnad.¹¹²

Kommunens roll

Kommunerna ansvarar för samhällsplaneringen och har möjlighet att besluta om skydd av natur, till exempel att ett mark- eller vattenområde kan bli naturreservat om det behövs för att bevara biologisk mångfald eller vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. I egenskap av stora markägare kan en kommun även vidta åtgärder för att bland annat återställa våtmarker, stärka ekosystemtjänsterna och motverka minskningen av biologisk mångfald. Kommunerna kan också ta tillvara och integrera stadsgrönka och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.¹¹³

Hur ligger Sverige till?

Sveriges landyta består till 69 procent av skogsmark. Arealen certifierad skogsmark ökar och stora arealer land och inlandsvatten är nu formellt skyddade. Trots stora insatser finns många utmaningar för att nå mål 15, inte minst den fortsatta förlusten av biologisk mångfald. Insatser för att stoppa tjuvjakt och illegal handel med skyddade arter har genomförts och åtgärder finns på plats för att hindra att nya, invasiva arter introduceras i landet. Trots detta fortsätter invasiva arter att påverka ekosystemen i Sverige. Ett varmare klimat bidrar även till att de svenska fjällen gradvis ser mer växtlighet på högre altituder. År 2020 var den svenska skogsmarken till 66 procent certifierad av oberoende system för skogsförvaltning. Samma år hade 81 procent av skogsmarken en långsiktig förvaltningsplan.¹¹⁴

Major challenges remain

Score moderately improving,
insufficient to attain goal

Bild 15: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Den biologiska mångfalden är en av grundstenarna för allt liv på jorden. Flera av jordens kritiska funktioner är beroende av att det finns bin som kan pollinera grödor och att det finns gröna växter och skogar som agerar koldioxidsänkor. I den regionala årliga uppföljningen av Sveriges miljökvalitetsmål för Värmlands län 2022 bedöms miljökvalitetsmålen *Levande skogar*, *Ett rikt växt- och djurliv* samt *Ett rikt odlingslandskap* ha en negativ utveckling i länet. Dessa tre miljökvalitetsmål har en stark koppling till mål 15.¹¹⁵

I statistiken för Kristinehamns kommun har den totala andelen skyddad natur, både land och vatten inkluderat, ökat något under perioden 2017-2021. Med skyddad natur avses område inom nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområde. Här ligger Kristinehamns kommun bland de 25 procent av kommunerna med bäst resultat under perioden 2017-2021 och strax under genomsnittet för riket. Kristinehamn har en betydligt högre andel skyddat inlandsvatten är genomsnittet för riket. Kommunen har inte rådighet över all mark i kommunens geografiska område. Där kommunen inte har rådighet kan insatser i form av naturreservat, naturvårdsavtal eller arrenden vara viktiga för att bevara miljön på ett bra sätt. Till exempel har Länsstyrelsen hand om naturreservaten i Kristinehamns kommun.¹¹⁶ Kommunen har däremot i rollen som fastighetsägare, park- och grönyteförvaltare samt avfallsansvarig i uppdrag att hantera invasiva arter samt att förebygga dess spridning.¹¹⁷

112. SKR (2022). SKR:s arbete som bidrar till de 17 globala målen.

113. Glokala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

114. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

115. Länsstyrelserna (2022). Regional Årlig uppföljning Värmlands län 2022. Tillgänglig: <https://www.rus.se/regional-arlig-uppfoljning/varmlands-lan/#rikt-vaxt-djur>

116. Kristinehamns kommun (2022). Naturreservat. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/kultur-och-fritid/natur-och-vandring/naturreservat/>

117. Naturvårdsverket (2022). Vem gör vad inom invasiva främmande arter? Tillgänglig: <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/vem-gor-vad/>

Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Skyddad natur totalt, andel (%)	Totalt	9,5	9,5	9,6	9,8	10,1	11,3
- Skyddad natur land, andel (%)	Totalt	3,3	3,4	3,4	3,5	4,0	11,8
- Skyddad natur inlandsvattnen, andel (%)	Totalt	17,0	17,0	17,0	17,5	17,4	9,8

Tabell 15: Nyckeltal för mål 15. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Några goda exempel som bidrar till målet

Kristinehamns kommun arbetar aktivt med att stärka den biologiska mångfalden, vilket sker i form av flera aktiviteter. Kommunen äger cirka 2000 hektar skogsmark som består av naturmark, rekreationsmark- och produktionskog samt myrar och berg. Den skog som finns kring tätorterna sköts enligt en grön skogsbruksplan med hänsyn till skogens och naturens sociala värden samt skogens betydelse för ett rikt djur- och växtliv. De grönområden där kommunen utfört åtgärder ska vara artrika och åldersvarierande. Det virke och ris som körs bort i samband med åtgärder i grönområden läggs antingen i en faunadepå eller säljs till exempelvis som biobränsle till fjärrvärme, blir spisved till stadsbondgården eller är timmer och massaved som blir till bräder och mjölkkartonger. I dagsläget anläggs även en fosfordamm i anslutning till Varnumsviken för att förebygga övergödning. Fosfordammen ska hjälpa till att minska mängden fosfor i vattnet och bidra till en god hydrogeologisk belastning av dräneringsvattnen. Dammen har anpassats för att gynna fågellivet i områden, men också den biologiska mångfalden och rekreationen i området.

Under pågående sluttäckning på gamla deponiområdet på Sannaheden sås klöverblandningar på merparten av sluttäckningsområdet och närmast gång- och cykelstråket intill sås slätterängsblommor. Hela ytan kommer därefter gå till foder eller grönmassa till biogas produktion. Ytan gränsar direkt till en mycket fin fågellokal som också hyser annat vilt. Kommunen har, tillsammans med ornitolog, bevarat olika arter som exempelvis gråbo och tistel på planen närmast Akzo för att underlätta sträckande och övervintrande fåglars födosök. Tre större insektshotell har byggts av material från kommunens egna skogar, och sedan placerats ut i Mariebergsområdet, i Järnvägsparken och i Stadsparken.

På kommunens webbsida finns även en karta där man som invånare kan registrera var invasiva arter hittats. Efter rapportering är det fastighetsägarens ansvar att hantera förekomsten. Kommunen planerar också kampanjer för att sprida information om hur invasiva arter ska hanteras – till exempel var de ska slängas – för att minska förekomsten av arterna i området.

Viktigt att ha koll på

För att ytterligare bidra till ett rikt växt- och djurliv bör fortsatt arbete bedrivas för att skydda och bevara områden av särskild betydelse för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. I arbetet med den fysiska planeringen behöver ekosystemtjänsterna säkras samt kompensatoriska åtgärder och skadereduktion tas i beaktande vid exploatering av nya områden. En kartläggning av den biologiska mångfalden i kommunens geografiska område skulle kunna vara ett stöd i arbetet.

Summering

Den biologiska mångfalden i Värmlands län bedöms ha en negativ utveckling. I Kristinehamns kommun är andelen skyddad natur relativt hög. Det finns flera pågående initiativ i kommunen för att öka den biologiska mångfalden, hantera invasiva arter och för anpassning till vilt- och fågelliv. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 15 bedömas vara neutral.

MÅL 16

Främja fredliga och inkluderande samhällen

Mål 16 handlar om att främja fredliga, inkluderande och rättvisa samhällen. Det är omöjligt att uppnå hållbar utveckling utan fred. Alla människor har rätt att leva i fred och säkerhet utan rädsla för våld och förtryck, oberoende av etnicitet, kön, religion eller sexuell läggning. Alla människor har rätt att leva i fred och säkerhet utan rädsla för våld och förtryck.¹¹⁸

Kommunens roll

En väl fungerande samhällsförvaltning med ansvarsfulla institutioner, transparens och rättsstatens principer har alla ett fundamentalt egenvärde. Det är främst kommunerna och regionerna som möter invånarna i deras kontakt med samhället. Demokrati och medborgarnas delaktighet är fundament i den kommunala och regionala strukturen. Att kommunernas verksamheter dessutom fungerar rättssäkert och motverkar korruption bidrar till att behålla en tilltro till samhällets institutioner.¹¹⁹

Hur ligger Sverige till?

Sverige är framstående inom det internationella arbetet för konfliktförebyggande, hållbar fred liksom för stöd till demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Sverige rankas högt vad gäller låg korruption och politiskt deltagande. Ytterligare åtgärder krävs för att minska våldsnivåer och sexualbrotten i Sverige.¹²⁰

Fallen av dödligt våld samt utsatthet för misshandel har legat på höga nivåer sedan 2015, jämfört med åren innan. Ökningen beror främst på att dödligt våld mot män i kriminella miljöer har ökat. Många barn i Sverige upplever fortfarande fysiskt och psykiskt våld samt kränkningar. Andelen personer som utsätts för trakasserier samt antalet personer som känner otrygghet vid vistelse utomhus sent på kvällen i eget bostadsområde har minskat. Våldsoffers benägenhet att polisanmäla sin utsatthet varierar i hög grad beroende på typ av brott och relation till förövaren. I lägst utsträckning rapporteras sexualbrott.¹²¹

Challenges remain

On track or maintaining SDG achievement

Bild 16: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

Andelen invånare i kommunen som avstår från att gå ut ensam har ökat under perioden 2018-2021 och kommunens resultat är högre än genomsnittet för riket. Det är en större andel kvinnor än män som avstår från att gå ut ensam. I Folkhälsomyndighetens enkät Hälsa på lika villkor (2021) svarar 47 procent av kvinnorna att de ofta eller ibland avstår från att gå ut ensam av rädsla för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad. Motsvarande värde för män är 18 procent. Kommunens resultat för medborgarundersökningen 2021 visar att över 90 procent av såväl kvinnor som män känner sig trygga i området där de bor när det är ljus ute. När det kommer till upplevd trygghet utomhus när det är mörkt ute sjunker värdet till ungefär 70 procent för kvinnor och ungefär 85 procent för män.¹²² Antalet anmälda våldsbrott per 100 000 invånare i Kristinehamns kommun är lägre än genomsnittet för riket. Efter relativt sett låga nivåer under 2018-2020 har antalet anmälda våldsbrott ökat år 2021.

Andelen förstagångsväljare till kommunfullmäktige under valet år 2018 var 80 procent. Bland förstagångsväljarna 2018 var andelen röstande kvinnor 10 procentenheter högre än andelen röstande män. Det skiljer drygt 13 procentenheter i valdeltagandet mellan distriktet med högst respektive lägst valdeltagande. Vid denna rapportens slutförande var siffrorna för valdeltagandet 2022 inte publicerade. I medborgarundersökningen år 2021 upplever 78,9 procent av de svarande att bemötandet vid kontakt med tjänsteperson i kommunen är bra och 66,6 procent upplever att det fungerar bra att få svar på frågor som ställs till kommunen.¹²³

118. Glokala Sverige (2021). Arbetsbok – Agenda 2030.

119. Ibid.

120. Regeringens skrivelse 2021/22:247. Sveriges genomförande av Agenda 2030.

121. Ibid.

122. Kolada. Medborgarundersökningen – Tryggt utomhus i området där du bor när det är ljus ute. Medborgarundersökningen – Tryggt utomhus i området där du bor när det är mörkt ute.

123. Kolada. Medborgarundersökningen - Bra bemötande vid kontakt med tjänsteperson i kommunen, andel (%). Medborgarundersökningen - Att få svar på frågor till kommunen fungerar bra, andel (%)

Mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen		2017	2018	2019	2020	2021	Riket 2021
Invånare 16–84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	Totalt		28		31	32	28
	Män		19		17	18	13
	Kvinnor		39		44	47	44
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv	Totalt	978	826	841	781	905	962
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigeval, andel (%)	Totalt		80	80	80	80	82
	Män		75	75	75		
	Kvinnor		85	85	85		
Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag totalt	Totalt			-0,3	5,1	2,9	5,9
Valdeltagande i senaste kommunalvalet, andel (%)	Totalt	83,7	84,7	84,7	84,7	84,7	84,0
Valdistrikt med högst valdeltagande i senaste kommunalval, andel (%)	Totalt	89,6	89,8	89,8	89,8	89,8	
Valdistrikt med lägst valdeltagande i senaste kommunalval, andel (%)	Totalt	76,1	76,7	76,7	76,7	76,7	

Tabell 16: Nyckeltal för mål 16. Källa: Kolada. Tomma celler innebär att uppgift saknas.

Några goda exempel som bidrar till målet

Samverkan och digitalisering är viktiga verktyg i arbetet med att minska känslan av otrygghet, att underlätta valdeltagande och tillgänglighet till den kommunala servicen. För att främja trygghet i kommunen finns ett aktivt arbete enligt modellen *Effektiv samverkan för trygghet* (EST) tillsammans med polis, räddningstjänst och Kristinehamnsbostäder. EST är ett systematiskt arbetssätt med målet att minska och förebygga brott genom tidiga insatser när problem uppstår eller är på väg att kunna inträffa. Det baseras på ett GIS-verktyg där rapportörer kan rapportera tillbud som innebär otrygghet i en karta. Utifrån detta planeras gemensamma insatser för tillsätta åtgärder och tillämpa åtgärder som ger bästa möjliga effekt.

Dialogen med invånarna är en viktig del för att upprätthålla demokratin. I nuläget finns ingen kommunövergripande, löpande struktur för medborgardialog. Däremot genomförs dialog i frågor där det bedöms lämpligt, då ofta inom tekniska nämndens verksamhet. Exempel på områden som dialog genomförts är kring nya lekplatser, utveckling av föreningsstödet samt trygghetsvandringar. Inom ramen för planprocessen genomförs även medborgardialoger kontinuerligt i samband med framtagande av nya detaljplaner. Dialog sker även i form av möjligheten att lämna e-förslag till kommunen, samt att rösta på lagda e-förslag. Förslag med mer än 50 röster går vidare till politisk hantering. Invånare har även möjlighet att lämna synpunkter som besvaras av tjänstepersoner. En utredning pågår för att undersöka och ta fram förslag på hur kommunens framtida demokratiarbete med ungdomar ska

organiseras och hur ansvarsfördelningen ser ut.

Ett högt valdeltagande är också en viktig del för att upprätthålla demokratin. I kommunen finns möjligheten att förtidsrösta på särskilda boenden, vilket ökar både service och tillgänglighet. För att underlätta valdeltagandet för fler erbjöd kommunen vid valet 2022 möjligheten att förtidsrösta på boken, både i samband med ordinarie turer och vid extrainsatta turer veckorna före valet. På valdagen fanns även möjligheten för den som inte själv kunde ta sig till sin vallokal att beställa skjuts av kommunens valnämnd.

För Kristinehamns kommun är digitalisering ett viktigt verktyg för att klara av att leverera bästa möjliga service och tjänster till invånare, företag och besökare. Huvudmålet i kommunens digitaliseringspolicy¹²⁴ är att skapa ekonomisk nytta genom effektivisering och innovationer. Det digitala förändringsarbetet utgår från ”digitalt först” – att digitala lösningar ska väljas när det är möjligt i allt förändringsarbete. Några konkreta exempel på digitalisering i kommunen är utbildning på webben för alla anställda, smarta vattenmätare som skickar data om faktisk vattenförbrukning, geotekniska utredningar med hjälp av smarta kartor, en medicinteknisk utrustning i appformat som är ett komplement till den psykosociala behandlingen inom missbruksvård samt Lexplore – digitala tester av läsförmågan med hjälp av AI. På kommunens hemsida finns också en tillståndsguide tillgänglig. Guiden ger en bild av vilka tillstånd och lov som privatpersoner eller företagare kan behöva söka, och täcker alla typer av tillstånd som till exempel värmepumpar, avlopp, staket, läkemedel, strandskydd och mycket mer. För att dela kunskap och erfarenheter, och berätta hur kommunen kan bli starkare och smartare genom att ställa om startades även en podcast ”Våga digitalt” under 2022.

124. Kristinehamns kommun (2020). *Digitaliseringspolicy*. KS/2020:10. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/contentassets/34b3809ccc4b4309a9e0673d94a607df/policy-digitalisering-kristinehamns-kommun.pdf>

Viktigt att ha koll på

Känslan av trygghet är en grundläggande del i utvecklingen av ett gott samhälle. Därför är det viktigt att fortsätta det trygghetsskapande arbetet och följa utvecklingen av antal tillgreppsbrott och våldsbrott. För den demokratiska utvecklingen är det också avgörande att säkerställa att valdeltagandet hålls på höga nivåer och att skillnaden i valdeltagande mellan olika distrikt inte blir för stor.

I arbetet med att digitalisera kommunens verksamheter är det värdefullt att arbeta enligt principen ”try small, fail small” – det vill säga att genomföra mindre testomgångar för att snabbt kunna utvärdera utfall och hur lösningen tas emot av dem som ska använda den. Värdet av en digital lösning ligger i effekten den ger, inte i digitaliseringen i sig. För att en digitaliseringslösning ska få full effekt handlar det ofta dessutom om en beteendeförändring hos användaren (medarbetaren eller invånaren).

Summering

Valdeltagandet i Kristinehamn är relativt högt, både generellt och bland förstagångsväljare. Majoriteten av de svarande i medborgarundersökningen upplever att bemötande och hanteringen av frågor till kommunen är bra. Utmärkande i nyckeltalen för mål 16 är att invånarna har en ökad känsla av otrygghet. Upplevelsen av otrygghet är särskilt hög hos kvinnor. Ett aktivt arbete pågår med att öka känslan av trygghet samt att öka medborgardialogen. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 16 bedömas vara god.

80%

Andelen förstagångsväljare till kommunfullmäktige under valet år 2018 var 80 procent. Bland förstagångsväljarna 2018 var andelen röstande kvinnor 10 procentenheter högre än andelen röstande män.

Demokrati och medborgarnas delaktighet är fundament i den kommunala och regionala strukturen. En väl fungerande samhällsförvaltning med ansvarsfulla institutioner, transparens och rättsstatens principer har alla ett fundamentalt egenvärde. Det är främst kommunerna och regionerna som möter invånarna i deras kontakt med samhället.

I medborgarundersökningen år 2021 upplevde 78,9 procent av de svarande att bemötandet vid kontakt med tjänsteperson i kommunen är bra och 66,6 procent upplever att det fungerar bra att få svar på frågor som ställs till kommunen.

MÅL 17

Stärka genomförandet av agendan och globalt partnerskap

Mål 17 fokuserar på själva genomförandet av agendan. Det handlar bland annat om att mobilisera och omfördela resursfördelningen mellan världens rikaste och världens fattigaste länder. Målet slår fast att de utvecklade länderna ska genomföra sina åtaganden vad gäller utvecklingsbistånd. Målet handlar också om att främja överföring och spridning av miljövänlig teknik till utvecklingsländerna och bistå dem i kapacitetsuppbyggnad för att kunna nå alla målen i Agenda 2030 samt fördubbla de minst utvecklade ländernas export till 2030.¹²⁵

Kommunens roll

Kommuner samverkar trots sin rätt till självbestämmande ofta både sinsemellan men också med näringslivet, akademien, civilsamhället och medborgarna. Krav på samverkan med olika grupper finns också inbyggd i viss lagstiftning. Kommuner och regioner bidrar till måluppfyllelse av Globala målen hemmavid, men också i andra länder genom att de upphandlar varor som är producerade utomlands. Genom att genomföra medvetna upphandlingar kan kommuner bidra positivt till agendan även utanför landets gränser. För att klara av välfärdsuppdraget är kommuner och regioner beroende av bred samverkan.¹²⁶

Hur ligger Sverige till?

Sverige förespråkar aktivt betydelsen av globalt partnerskap och multilateralt samarbete för att genomföra agenda 2030. Detta återspeglas i höga biståndspolitiska ambitioner med 1 procent av BNI till bistånd, ett omfattande stöd till FN-systemet och utvecklingsbankerna, en feministisk utrikes- och handelspolitik. Stöd till globala och regionala aktörer inom forskning, liksom till kapacitetsstärkande insatser och partnerskap mellan svenska lärosäten och universitet och högskolor i minst utvecklade länder, är centralt i Sveriges stöd för att nå mål 17. Indikatorer och data behöver dock utvecklas och samlas in för målet. Avsaknaden beror på att målet kopplar till svårsmätbara internationella områden där data saknas i nuläget.¹²⁷

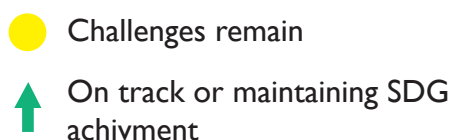

Bild 17: Infograf hämtad från Sustainable Development Report 2022

Hur ligger Kristinehamns kommun till?

I Koladas urval av nyckeltal för Agenda 2030 saknas nyckeltal för kommuner under mål 17.

Några goda exempel som bidrar till målet

Under programperioden 2014–2020 har Kristinehamns kommun medverkat i en rad olika projekt med finansiering från EU, främst inom Europeiska socialfonden, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Erasmus+. Kristinehamns kommun har varit projektägare för två projekt; Match2Job, som syftar till att matcha målgruppen nyanlända mot yrkesutbildning inom bristyrken i nära samarbete med arbetsgivare med rekryteringsbehov vilket kommer att bidra till en förbättrad integration och ett minskat utanförskap, samt Innovation Vattenkraft 2.0 som syftar till att öka användningen av klimatneutral energi från vattenkraft samt stärka konkurrenskraften och öka tillväxten för små och medelstora företag i Norra Mellansverige.¹²⁸ Under perioden 2014–2021 har Region Värmland också beviljat nästan 36 miljoner kronor i stöd till företag i Kristinehamns kommun.

Kommunen genomför bland annat ett EU-projekt inom skolan som pågår från 2020 till 2023. Projektet handlar om att utveckla samarbeten mellan mellanstadiet och gymnasiet i syfte att öka intresse för att söka tekniska utbildningar på gymnasiet. Teknikprogrammet, industritekniska programmet på Brogymnasiet samt skolor i Polen, Rumänien och Grekland deltar i projektet. Ett annat utbyte handlar om ”Fake news”, det vill säga källkritik. Förutom Sverige deltar Ungern, Spanien och Danmark. Kommunstyrelsens tidigare ordförande har även medverkat som mentor i ett ledarprogram för kvinnliga internationella toppolitiker, där utbyte har skett med Uganda och Rwanda. Bakom projektet står

¹²⁵ Glokala Sverige (2021). *Arbetsbok – Agenda 2030*.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Regeringens skrivelse 2021/22:247. *Sveriges genomförande av Agenda 2030*.

¹²⁸ Kristinehamns kommun (2022). *Rapport EU-finansierade projekt samt företagsstöd programperioden 2014–2020*.

Stärka genomförandet av agendan och globalt partnerskap

ICLD, Internationellt centrum för lokal demokrati. Syftet med ledarprogrammet har varit att stärka demokratin genom att bidra till att utveckla det politiska ledarskapet hos deltagarna. Deltagarna förmedlar kunskap och utbyter erfarenheter med varandra och har lyft frågor som exempelvis handlar om hur man på ett bra sätt kan arbeta med elevhälsa.

Kristinehamns kommun är en av de åtta kommuner som ingår i Leader Närheten, en förening som vill skapa möjligheter och engagemang som leder till framtidstro, inkludering, resurseffektivisering och affärsmöjligheter för att öka människors livskvalitet och möjligheter att bo och verka på landsbygden.

Kommunen arbetar även med flera idéburna partnerskap, så kallade IOP. Arbeta, kompetens och välfärdsförvaltningen arbetar exempelvis tillsammans med organisationer som verkar inom det sociala området med de ideella föreningarna Värme och vila, Brottsofferjouren och Hela människan. Kommunen bidrar med både ekonomiskt stöd och arbetstid, som hjälper föreningarna att bedriva sin verksamhet, erbjuda föredrag och cirkelverksamhet. Föreningen Hela människan har också, med kommunens hjälp, utvecklat ett socialt företag.

Viktigt att ha koll på

Att samarbeta och samverka både inom den kommunala verksamheten och med andra aktörer i samhället, är avgörande för att nå de globala målen i Agenda 2030. Många insatser och partnerskap bedrivs i Kristinehamn idag. Något som är viktigt att komma ihåg och fortsätta arbeta med är att löpande genomföra utvärderingar och kunskapsöverföring i slutet av projekten. Detta för att säkerställa att erfarenheterna och resultaten från projekten tas tillvara i verksamheterna samt sprids i kommunen.

Summering

Världen står inför många och stora samhällsutmaningar som inte kan lösas av enskilda aktörer. Det krävs samarbete mellan många olika aktörer och varje kommun är en del av detta. Kristinehamns kommun deltar i samarbeten och projekt, såväl regionalt som nationellt och internationellt. Framförallt inom sociala och tillväxtrelaterade projekt. Däremot är enbart ett fåtal projekt miljörelaterade, primärt med fokus på energi. Sammantaget kan Kristinehamns kommuns status i förhållande till Agenda 2030 och mål 17 bedömas vara neutral.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Referenser

- Arbetet.se (2022). *Kvinnor tjänar 6 miljoner mindre – 100 år kvar till jämställda inkomster*. Tillgänglig: <https://arbetet.se/2022/02/07/kvinnor-tjanar-6-miljoner-mindre-100-ar-kvar-till-jamstallda-inkomster/>
- Dun & Bradstreet (2020). *Näringslivsanalys Kristinehamns kommun 2015–2020*. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/globalassets/naringslivssamverkan/pdf/kristinehamn-kommun-naringslivsanalys-2015-2020.pdf>
- Earth Overshoot Day (2022). Tillgänglig: <https://www.overshootday.org/newsroom/country-overshoot-days/>
- Ekonomifakta (2022). *Kristinehamn, Största privata arbetsgivare 2022*. Tillgänglig: <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Regional-statistik/Din-kommun-i-siffror/Kristinehamn?compare=1>
- Energiforsk och Profu (2021). *Efterfrågan på fossilfri el*. Tillgänglig: <https://www.energiforetagen.se/globalassets/dokument/fardplaner/scenario-2045-april-2021/scenarioanalys-efterfragan-fossilfri-el-2045-slutrapport.pdf>
- Europeiska kommissionen (2022). *Europeiska gröna given – EU-kommissionen föreslår att ekonomin och sambället ställs om för att infria klimatambitionerna*. Tillgänglig: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_21_3541
- Europeiska rådet (2022). *Den europeiska gröna given*. Tillgänglig: <https://www.consilium.europa.eu/sv/policies/green-deal/>
- Folkhälsomyndigheten (2022). *Därför ökar psykisk hälsa bland unga*. Tillgänglig: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/vad-ar-psykisk-halsa/darfor-okar-psykisk-ohalsa-bland-unga/>
- Globala målen (2022). Tillgänglig: www.globalamalen.se
- Glokala Sverige (2021). *Arbetsbok – Agenda 2030*. Tillgänglig: https://fn.se/wp-content/uploads/2022/08/SENASTE-Arbetsbok_Glokala_Sverige_2021-fran-Tomorro.pdf
- Helliwell, John F; Layard, Richard; Sachs, Jeffrey D; De Neve, Jan-Emmanuel; Aknin, Lara B och Wang, Shun (Eds.) (2022). *World Happiness Report 2022*. Tillgänglig: <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/2022/WHR+22.pdf>
- Idrottsstatistik (2022). Barn och ungdomar. Tillgänglig: <https://idrottsstatistik.se/foreningsidrott/barn-och-ungdomar/>
- Kolada (2022). Tillgänglig: <https://www.kolada.se/>
- Kristinehamns kommun (2020). *Digitaliseringspolicy*. KS/2020:10. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/contentassets/34b3809ccc4b4309a9e0673d94a607df/policy-digitalisering-kristinehamns-kommun.pdf>
- Kristinehamns kommun (2021). *Folkhälsoplan för Kristinehamns kommun*. KS/2019:70.
- Kristinehamns kommun (2022). *Bostadsmarknadsenkät 2022*.
- Kristinehamns kommun (2022). *Mat och måltider*. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/barnomsorg-och-utbildning/mat-och-maltider/>
- Kristinehamns kommun (2022). *Naturreservat*. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/kultur-och-fritid/natur-och-vandring/naturreservat/>
- Kristinehamns kommun (2016). *Policy mot hormonstörande och andra hälso- och miljöfarliga ämning i kommunens verksamheter*. KS/2013:98.
- Kristinehamns kommun (2022). *Rapport EU-finansierade projekt samt företagsstöd programperioden 2014–2020*.
- Kristinehamns kommun (2022). *Årsredovisningar 2018, 2019, 2020 samt 2021*. Tillgänglig: <https://www.kristinehamn.se/kommun-och-politik/ekonomi-och-budget/arsredovisning/>
- Kristinehamns kommun (2021). *Översiktsplan 2021 Kristinehamns kommun*. KS/2018:10. Tillgänglig: https://www.kristinehamn.se/contentassets/9ac80c04dc6b4d3d913c36d47083b290/oversiktsplan2021_antagande.pdf

Livsmedelsverket (2022). *Måltidsmodellen*. Tillgänglig: <https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/maltider-i-vard-skola-och-omsorg/maltidsmodellen>

Länsstyrelserna (2022). *Regional Årlig uppföljning Värmlands län 2022*. Tillgänglig: <https://www.rus.se/regional-arlig-uppfoljning/varmlands-lan/#rikt-vaxt-djur>

Naturvårdsverket (2022). *Fakta om partiklar i luft (PM2,5 och PM10)*. Tillgänglig: <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/luft/luftfororeningar-och-dess-effekter/fakta-om-partiklar-i-luft-pm25-och-pm10>

Naturvårdsverket (2022). *Parisavtalet*. Tillgänglig: www.naturvardsverket.se/parisavtalet

Naturvårdsverket (2022). *Vem gör vad inom invasiva främmande arter?* Tillgänglig: <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/vem-gor-vad/>

Regeringens skrivelse 2021/22:247. *Sveriges genomförande av Agenda 2030*. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/contentassets/9dfa88d8317f441189ba368ef4d506ae/sveriges-genomforande-av-agenda-2030-skr-202122247.pdf>

Regeringskansliet (2022). *Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling*. Tillgänglig: www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/

Regeringskansliet (2022). *Sveriges genomförande av Agenda 2030 för hållbar utveckling*. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/rappporter/2021/06/2021---sveriges-genomforande-av-agenda-2030-for-hallbar-utveckling/>

Rådet för främjande av kommunala analyser [RKA] (2020). *Agenda 2030 - Nyckeltal för kommuner och regioner, Vägledning*.

Rädda Barnen (2022). *Barnfattigdom i Sverige*. Tillgänglig: <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/arbetar-med-barn/barnfattigdom/>

Rädda Barnen (2021). *Barnfattigdom i Sverige - Årsrapport 2021*. Tillgänglig: <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/Barnfattigdom-i-Sverige-211206UPDATED.pdf/>

SGS Analytics Sweden AB (2021). *Norra Vänern 2021, populärversion*.

SGS Analytics Sweden AB (2020). *Norra Vänern 2020*.

SMHI (2022). *Huvudbudskap FN:s klimatpanels rapport 2021*. Tillgänglig: <https://www.smhi.se/klimat/ipcc/huvudbudskap-1.174301>

Statistiska centralbyrån [SCB] (2022). *Inkomster för personer i Sverige*. Tillgänglig: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/utbildning-jobb-och-pengar/inkomster-for-personer/>

Statistiska centralbyrån [SCB] (2020). *Lämna ingen utanför*. Tillgänglig: https://www.scb.se/contentassets/992b5ef6a28a451286cfff1672acea73/mi1303_2020a01_br_x41br2002.pdf

Statistiska centralbyrån [SCB] (2020). *Uppväxtvillkor för barn med utländsk bakgrund - Demografiska rapporter 2020:3*. Tillgänglig: https://www.scb.se/contentassets/ed22f1c0a03e4ee199bad44cc32162e0/le0102_2020a01_br_be51br2003.pdf

Statistiska centralbyrån [SCB] (2022). *Över hälften av alla utrikes födda barn har låg ekonomisk standard*. Tillgänglig: <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2021/over-halften-av-alla-utrikes-fodda-barn-har-lag-ekonomisk-standard>

Sustainable Development Solutions Network (2022). *2022 Sustainable development report*. Tillgänglig: <https://resources.unsdsn.org/2022-sustainable-development-report>

Svenskt Näringsliv (2022). *Kristinehamn, Största arbetsgivare 2021*. Tillgänglig: https://www.foretagsklimat.se/kristinehamn/statistics?factor=largest_employers

Svenskt Näringsliv (2022). *Företagsklimat, Kristinehamn*. Tillgänglig: <https://www.foretagsklimat.se/kristinehamn>

Sveriges kommuner och regioner [SKR] (2022). *SKR:s arbete som bidrar till de 17 globala målen*. Tillgänglig: <https://skr.se/skr/omskr/agenda2030/skrarbetesombidrarartillde17globalamalen.20572.html>

Temesghen, Hewan; Unge, Ragnar; Enholm, Sören; Engström, Linnéa; Falkenek, Anita och Eiderström, Eva (2021). *Debatt: Hållbara inköp nödvändigt för en hållbar värld*. Gefle Dagblad. Tillgänglig: <https://www.gd.se/2021-08-04/debatt-hallbara-inkop-nodvandigt-for-en-hallbar-varld>

The Intergovernmental Panel on Climate Change [IPCC] (2022). *Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change*. Tillgänglig: <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/>

The Intergovernmental Panel on Climate Change [IPCC] (2021). *Klimatrapport - augusti 2021*.

Vänerns vattenvårdsförbund (2022). *Hur mår Vänern?* Tillgänglig: <https://www.vanern.se/>

1177 (2022). *Övervikt och fetma hos vuxna*. Tillgänglig: <https://www.1177.se/sjukdomar--besvar/mage-och-tarm/fetma/overvikt-och-fetma-hos-vuxna/>

Kristinehamns kommun

Kungsgatan 30, 681 84 Kristinehamn

Telefon: 0550 858 93 eller 0550 869 15 E-post: kommunen@kristinehamn.se
kristinehamn.se